

Ribár János

ISTENKERESŐK ÉS KÉTELKEDŐK
KÁTÉJA

ÉLŐ VÍZ füzetek 7.

Kiadja

az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió
és az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE)

Budapest, 2013

Szerkesztette: Szeverényi János

A kéziratot gondozta: Erdézné Kárpáti Judit, Fehér Charlotte

Megrendelhető:

Evangélikus Missziói Központ: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Tel./fax: 06 1 400 30 57, e-mail: evmis@lutheran.hu

Az *Élő víz füzetek* sorozat korábbi részei, illetve további kiadványok listája megtalálható a kiadó honlapján: <http://misszio.lutheran.hu>

Borítófotó:

a fokvárosi világevangelizációs kongresszus sajtóanyagából (2010)

Borítóterv, tipográfia:

Kreatív Flotta Bt.

Tördelés:

Erdézné Kárpáti Judit

Nyomdai kivitelezés:

Pauker Nyomdaipari Kft. – www.pauker.hu

ISBN 978-963-87825-6-4

ISSN 1789-7378

TARTALOMJEGYZÉK

Akiket szívük arra indított, hogy keressék az Urat	7
Kérdések és válaszok	
1. Honnan tudhatom, hogy Isten létezik-e egyáltalán?	11
2. Mit jelent az, hogy Szentháromság? Túl bonyolult, érthetetlen ez a megfogalmazás.	13
3. Ha Isten annyira szereti az embereket, hogy képes meghalni értük, miért engedí meg azt a sok értelmetlen szenvedést, ami a világban van?	14
4. Egyesek kijelentést kapnak a Lélektől, nyelveken szólnak, gyógyulásokat élnek át stb. Ők jobb keresztyének, mint a többiek, vagy csupán pszichés jelenségről van szó?	17
5. Miért legyen tagja az egyháznak, nem az a lényeg, hogy hiszek Istenben? Isten úgyis azt nézi, ami a szívünkben van.	19
6. A gyülekezeti tagok semmivel sem különbek, mint a hitetlenek. Ha Jézus megváltoztatja az embereket, akkor ez miért nem látszik rajtuk? Egyáltalán meglátszik a világon a megváltás?	21
7. Ha a keresztyén hit testvérré teszi az embereket, miért van annyi felekezet? Honnan tudjam, kik Jézus igazi követői?	22
8. A lelkészek közül sokan nem alkalmasak emberi példaképnek (pedofil papok, anyagiasság stb.). Honnan tudjam, hogy igazat mondanak-e a nem látható dolgokról, ha a látható dolgokban is mást mondanak, mint amit tesznek?	24
9. Mi az a megtérés? Honnan tudhatom, hogy megtértem-e?	25
10. Hogyan tekinthetnénk a Bibliát Isten szavának? Hiszen sok ember írta, hosszú idő alatt és sok ellentmondás is található benne.	27

11. Léteznek személyes gonosz, vagy az emberi lélekben lévő gonoszt személyesítik meg?.....	29
12. Jézus űzött ördögöt, és ma is vannak olyanok, akik gyakorolják az ördögűzést. Honnan lehet tudni, hogy valaki megszállott, és milyen alapon lehet valaki ördögűző?	31
13. Az ezoterikus tanításokban is szerepelnek angyalok. Ezek ugyanazok, mint a bibliai angyalok?	32
14. Isten nem kérdezett meg, hogy akarok-e élni, de ha nem úgy élek, ahogy neki tetszik, a kárhozatba küld. Ennek mi értelme, hol itt a szabad akarat?.....	34
15. Egyes keresztyének szerint nincs is kárhozat, a kárhozat nem fér össze Isten szeretetével, végül mindenki üdvözülni fog.	36
16. Minden ember örökké él kárhozatban vagy üdvösségben? Nincs köztes megoldás, hogy egyesek megsemmisülnek?	37
17. Mi az a második halál, amiről <i>A jelenések könyvében</i> szó van? (Jel 20,14).....	38
18. A megvilágosodás és az újjászületés ugyanaz?	39
19. Miért jobb a keresztyénség, mint más vallások? Hiszen a legtöbb vallás egyetért Jézus tanításával, az embereket az ego megtagadására, békességre, mások iránti elfogadásra, szeretetre tanítja.	40
20. Maga Jézus mondta, hogy Keresztelő János Illés próféta reinkarnációja. Mi a baj a reinkarnáció tanával?	41
21. Egyes keleti vallások, ezoterikus tanítások szerint Isten bennünk van, meditáció által tudjuk elérni.	43
22. Mi a rossz az asztrológiában? A „három királyok” is csillagjósok voltak.	45
23. A Biblia is tud spirítizmusról, halottidézésről. Mi a baj ezekkel? Ha kapcsolatot teremthetünk elhunyt szereteteinkkel, kinek ártunk ezzel?	47
24. Mi a különbség a buddhista meditáció és a keresztyén meditáció között?	48

25. Az agykontroll csupa pozitív következményt ígér annak, aki gyakorolja. A hívők mégis „sátáni” dolognak bélyegzik és óva intenek tőle. Miért?	49
26. Isten sose fog meghalni?	51
27. Hogyan létezett Ádám és Éva, ha megvannak az ősemberek csontjai, akiből mi fejlődtünk?.....	52
28. Miért éppen a kereszthalál által lettünk megváltva?	54
29. Komoly ellenségeskedés volt a vallás és a tudomány között. Ennek történelmi bizonyítékai az inkvizíció máglyái, Galilei sorsa és Giordano Bruno halála. Van-e ma ellentét a vallás és a tudomány között?	57
30. Igaz-e, hogy fogynak a keresztyének az egész világon? Igaz-e, hogy csökken a vallásosság, növekszik az egyháztól való elfordulás? Vallástalan korszak elé nézünk?	58
31. Mit jelent az, hogy gyakorló keresztyén? Templomba járást?	59
32. Mit tegyek?	60
Ajánlott irodalom	62
Ribár János névjegye	63
Személyes vallomás: megszólaló igék mentén haladt az életem	64
Az Evangélikus Missziói Központ kiadványainak ajánlója.....	66
Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület kiadványainak ajánlója	70

AKIKET SZÍVÜK ARRÁ INDÍTOTT, HOGY KERESSÉK AZ URAT

Vannak istenkeresők! Vannak, kiket a szívük indít Isten keresésére, de ennek meghatározó titka az, hogy e keresés mögött a szentséges Isten áll. A keresett isteni személy, a mi Urunk keresteti önmagát. Nem az emberi lélek gyümölcse az istenkeresés, hanem isteni kezdeményezés. Csodálatos állapot ez, mert ez már istenközösség a lélek mélyrétegében, és egyszer csak kinyílik a bimbó, a hit szép virága borítja be életünk fáját, és így lesz megfelelő gyümölcs. Szellemi kaland ez, amire saját érdekünkben kell vállalkoznunk, mert úgy alkotott meg minket Teremtőnk, hogy mindig többre vágyjunk annál, mint amivel éppen rendelkezünk. Ez igaz az anyagiakra is, de nagyon igaz a lelki, szellemi igazságokra nézve is: mindig több kell!

Sok érdekes és tanulságos történelmi eseményről olvashatunk a Bibliában. Most ezek közül példaként kiemeljük az egyiket, amelyben Roboám és Jeroboám háborúskodásáról van szó (2Krón 11). Maga a történet elszomorító, de van benne egy csodálatos jelzés az istenkeresés igazságával összefüggésben.

Nem bonyolódunk bele a háborúskodó királyok kölcsönös területi követelésébe, mert folyton ismétlődő emberi alapképlet ez a mindent megszerezni akaró fékezhetetlen kapzsiság. S ez még csak nem is pusztán királyok és hatalmasok, birodalmak és országok között van így, hanem mindez individuális szintre lebontható jelenség is. A két király, Roboám és Jeroboám történetéből elég annyit tudunk, hogy mindketten igényt tartottak a királyi címre és hatalomra, és ennek volt végzetes következménye egy öldöklő háború lehetősége. Általános és elszomorító igazság, hogy ha birtoklási vágy miatt ember fordul ember ellen, azonnal kész a veszekedésre, harcra, gyilkolásra. Itt a történetben azonban Isten közbeavatkozik, megbízza küldöttét a következőképpen: Isten embere parancsot kap arra, hogy a gyűlölködő feleket tántorítsa el a háborútól mondván: „Ne harcoljatok testvéreitekkel!” Isten csodát tett, mert legalább az egyik fél engedelmesen hallgatott az Úr szavára.

Roboám volt az, aki hallgatott Istenére, ezért nem háborúzni indult, hanem el-
lenkezőleg, pusztítás, öldöklés és rombolás helyett biztonságot teremtő építke-
zésbe kezdett. Biztosította a nélkülöző lakosok élelmiszerellátását, a békés és
munkás életet. Ez az építő, bölcs politikai döntés óriási hatással volt a messi
nyék lakóira, papokra és lévitákra, akik hajlandók voltak tömegesen, még ingósá-
gaikat, mezőiket és házaikat is elhagyva az építkezést folytató királyhoz csatlakoz-
ni. Mert az egészséges ember békére és normális életre vágyik!

Ám nem csak papok és léviták vágytak erre a harmonikus életre, hanem ezt ol-
vassuk a Szentírás lapjain: „*A papok után Jeruzsálembé mentek Izráel valamennyi törzse-
ből azok is, akiket szívük arra indított, hogy keressék Izráel Istenét, az URat, és áldozzanak
őseik Istenének, az ÚRnak*” (2Krón 11,16). Istenkereső emberekről olvasunk, akiket
szívük indított arra, hogy az Urat keressék, mert élt bennük a lélek ősi sejtése,
amit majd a Názareti Jézus – az Ószövetségi Szentírást idézve – ezekkel a szavak-
kal tesz újszövetségi kijelentéssé: „*Meg van írva: Nem csak kenyérrel él az ember, ha-
nem minden igével, amely Isten szájából származik*” (Mt 4,4; vö.: 5Móz 8,3). Nem csak
kenyérrel, anyagiakkal, evilági értékekkel él az ember! Hatalmas lelki igazságot
mondott ki Jézus abban az igében is: „*Mit használ ugyanis az embernek, ha az egész vi-
lágot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?*” (Mk 8,36) Óriási ígéret van ebben is: „*De ke-
ressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek*” (Mt
6,33). Isten országa keresése mellett, alatt és általa megoldódhatnak anyagi gon-
dok is, de hisszük, hogy nagy kérdéseinkre is világos válaszokat kapunk a Szent-
lélek által.

Nem állítjuk, hogy korunkban tömeges jelenség lenne az istenkeresés, de
tapasztalataink szerint egyre többen vannak, akik szívükben egy titokzatos és
különleges nyugtalanságot tapasztalnak meg. Lehetne ezt a nyugtalanságot felü-
letesen és divatos szóval „idegeskedésnek” is nevezni. Ez egy olyan, széles kör-
ben elterjedt, modern jelenség, aminek okára senki sem tud értelmes elmélettel
rávilágítani, csak különféle találgatások vannak. Ezt a nyugtalanságot tapasztalta
meg *Augustinus*, és ezt híres könyvében (*Vallomások*) így fogalmazta meg: „Nyug-
talan a mi szívünk, míg meg nem nyugszik Benned.” Mert csak ideig-óráig elég-
séges az ember számára a földi lét, bárki életében elérkezhet a szent nyugtalan-
ság, a dolgok, a lét lényegére vonatkozó kérdések ideje. Miféle nyugtalanságról
van szó?

Ebben a lelki kalandban Istené a főszerep. Mert igaz, hogy mi, emberek éljük át ezt az oktalan – látható okok nélküli – idegességet, nyugtalanságot, de emögött a szentséges Isten érhető tetten életünkben: „Vigasztalódj, nem keresnél, ha már meg nem találtál volna” (Blaise Pascal). A keresés lelkiállapotában már Isten felé fordultam, már a vonzáskörében vagyok, csak még nem látok világosan.

Az istenkereső ember hittel összefüggő kérdéseket tesz fel, és méltán reménykedhet olyan válaszokban, amelyek továbbsegítik élete lelki küzdelmeiben. A Szentírásból tudjuk, hogy csodálatos áldások kísérik azok életét, akik „az Urat keresik.” Először is ez a keresés nem reménytelen, mert éppen a keresett szent Személy áll a kereséseink mögött, másrészt pedig Pál apostol szerint Isten „*nincs messzire egyikünkől sem*”, „*mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk*” (ApCsel 17,27–28).

Istenkeresésünk legbiztosabb lelki háttere a Szentlélek Isten, aki már az őszivetségi törvénykönyvben ilyen kijelentést ad: „*De ha keresni fogod ott az URat, a te Istenedet, megtalálod, ha teljes szívvel, lélekkel keresed*” (5Móz 4,29). Mondhatnánk, hogy biztosra megyünk! De nem a mi kitartásunk, hanem Isten szent ígérete miatt. Jézus mondja, aki keres, talál (Mt 7,8, illetve Lk 11,10)! Aki Istent keresi, már meg is találta, csak meg kell adnia a saját lelke számára a kérdésekre keresett válaszok beérésének szent idejét. A vetés és a beérés között időnek kell eltelnie. A kérdések felvetése és a válaszok megemésztése időigényes.

Áldás jár együtt az istenkereséssel. Olyan áldás, amiről nem is álmodna az ember, méghozzá a boldogság áldása a zsolnárió szerint: boldogok, akik „*teljes szívvel keresik őt*” (Zsolt 119,2). S ez már a boldogságnak az a titka, amelyet Jézus Hegyi beszédének sorozatába illeszthetünk bele (Mt 5,1 és a következő versek).

Istenkeresők ma is vannak. Hivatkozhatnánk neves lélekgyógyászok empirikus tételeire, hogy az emberi léleknek van vallásos funkciója, amivel törődni szükséges, de mi itt nem ezt tesszük, mert tartózkodni szeretnénk a bálványimádás leg-halványabb veszélyétől is. Mert az ember magától nem az élő Istent keresi, hanem egy rendelkezésére álló, használható istent, azaz bálványt, és elsősorban erre vonatkozik – a bűneset mellett – a megrendítő, és minket leleplező állítás: „*Nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent*” (Róm 3,11; vö. Zsolt 14,2). Ám istenkeresők azért vannak, mert az élő Isten indít erre a keresésre, és Ő maga akar nekünk az Ő tetszése szerinti élethelyzetünkben és időpontban érvényes választ adni a kérdé-

seinkre. Jézus megkérdezte a bethesda-i beteget: „*Akarsz-e meggyógyulni?*” (Jn 5,6) Jézus kérdése itt és most: Akarsz-e kérdéseidre Tőlem választ nyerni?

Egyetlen esélyünket olvashatjuk ki a hitetlennek nevezett Tamás történetéből. A negyedik evangélista tömören elmondja, hogy a tanítványok megrendült boldogsággal számolnak be Tamásnak arról, hogy látták az Urat, a Feltámadottat. Tamás visszautasítja ezt egy lakonikus, de nagyon modern mondattal: „*Ha nem látom a kezén a szegek helyét, és nem érintem meg ujjammal a szegek helyét, és nem teszem a kezemet az oldalára, nem hiszem*” (Jn 20,25 és a következő versek). Hányan mondják: ha nem látom, nem hiszem. Tamás modern kételkedő, lehetne kortársunk is. S eljött az életében az a pillanat, amikor Jézus megállt szeme előtt és megmutatta neki magát, sőt javasolta sebeinek megtapintását. Tamás „csak” leborult előtte, nem volt több kételye és kérdése, kimondta tömör hitvallását: „*Én Uram, és én Istenem!*” Kérdezgetésünk végső esélye ez: Jézussal találkozni! Ha átéltük ezt a találkozást, akkor Jézus szava ránk is érvényes: „*és azon a napon nem kérdeztek értőlem semmit*” (Jn 16,23).

Következzenek a kérdések, amelyek bárki kérdései lehetnek, de egyet ne felejtsünk el! Nincsenek rossz kérdések, csak figyelmetlen, türelmetlen, felszínes kérdezők vannak, akik nem adják meg önmaguknak a válasz megkeresésének és feldolgozásának az esélyét. Vannak, akik csak elrejtőzködni akarnak kérdéseik mögött, és ezért mesterséges kérdéseket találnak ki, és éppen ezért a válaszok iránt sem nyitottak. Legyünk hát képesek a saját kérdéseinket feltenni, de legyünk készek arra is, hogy a válaszokat ízeletgetve megtaláljuk az Istentől kapott megnyugtató feleletet!

„*Könyörüljete azokon, akik kételkednek!*” (Júd 22)

„... *és azon a napon nem kérdeztek értőlem semmit.*” (Jn 16,23)

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

1. Honnan tudhatom, hogy Isten létezik-e egyáltalán?

Tagadhatatlan, sokak számára ez az alapkérdés, de ez így emberi! Boldog ember az, aki számára már eljött életének az a szent pillanata, amikor a láthatatlan Isten titokzatos léte olyan természetessé vált előtte, mint a nem látható levegőé. Nem látjuk, de élni nélküle nem tudunk. Így igaz ez a levegővel és Istennel kapcsolatosan is.

Természetesen elismerjük az Istentől kapott értelemmel megáldott ember igényét: szeretne meggyőző választ (bizonyítékot) kapni a kérdésére, amikor Isten létéről töpreng. S ez a töprengés addig tart, amíg egyszer csak meg nem szólal a töprengő ember életében az élő Isten Jézus Krisztusban. De addig sem tilos elgondolkodni, ahogy Pál apostol is tanácsolja híres levelében, amit a Rómában élő keresztényen gyülekezetnek írt: *„Mert ami megismerhető az Istenből, az nyikvánvaló...: az ő örök hatalma és istensége, az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható”* (Róm 1,19 és következő versek).

Képes az ember elgondolkodni nehezen értelmezhető dolgok felett, mint Isten léte, lénye, és érveket is felsorolhat mellette. A titkot az teszi még titokzatosabbá, hogy számos ellenérvet is fel lehet sorolni Isten létével kapcsolatosan, mindaddig – ismétlem –, amíg magát az élő Isten valóságát meg nem tapasztaljuk Jézus Krisztus által.

Amikor Isten létének kérdését értelmünkkel igyekszünk megközelíteni, első szempontként kellene tudatosítanunk, hogy világunk egyik alapvető jellemzője a végesség, a határélmény, azaz térben és időben mindennek határa van, a felfogóképességünknek is. Alázattal kellene tudomásul vennünk, hogy értelmi képességünk és fogalmi lehetőségeink határába ütközik, különösen akkor, amikor Isten létének kérdésével kapcsolatosan saját kútfőből (logika) merített válaszokat kísérlünk meg megfogalmazni.

Tény, hogy a két oldal (ellene és mellette) közös jellemzője a másik meggyőzni akarása. Ez azt sejteti, hogy az istenkérdés az ember egyik legfontosabb kérdése. Ez a lelkünkben létező, „istenformátumú” vágy vagy úr kérdése! Az istenellenes érveket is úgy tekintjük, mint istenprovokációk: bizonyosságot akarunk!

Nem joggal vállalkozás az ún. istenérvek végiggondolása, de legyen világos előttünk, hogy a legnagyobb istenérv a lelkünkben létező szomjúság Isten valóságára. Azért vannak az istenérvek, mert az emberi lélek szomjúsága, éhezése, vágya szülte azokat. S az ellenérvek sem Istennel szemben szólnak, csak az ember igényét mutatják a bizonyosságra. S ez a bizonyosság adatik meg a számunkra, amikor egyszer csak – titokzatos módon – megszólal Isten szava az életünkben. S attól kezdve nem ez lesz a kérdés, hogy van vagy nincs! Eljön az a szent pillanat, amikor már „nem pusztán elhiszem”, hanem tudom, hogy Ő van jelen az életemben. S akkor megértem, Istentől a legtöbbet Jézus Krisztustól tudok meg!

Következtethetünk a teremtés valóságából a Teremtőre, a kozmosz értelmes és logikus törvényeinek létéből a Nagy Tervezőre, de mindez mögött a bennünk létező sejtés, óhajlás a döntő, és csak akkor jut nyugvópontra, hogy megszólalt az életünkben az ige.

S akkor a következő kérdés ez: Istennek terve van velem?

Ez a legnehezebb kérdés! Ha Istennek terve van velem, akkor el kell fedekznem a saját terveimről? Elvesztettem a szabadságomat? Éppen, hogy fordítva! Ha megismerem vagy felfedezem Isten velem kapcsolatos tervét, akaratát, akkor ez teljesen egybeesik önmagam igazi valóságával, önmagam igazi lényének és lényegének a felfedezésével. Mert ebben az esetben azt fedezem fel, hogy mi az én igazi rendeltetésem ebben a földi életben. Ha csak a saját elképzeléseim után megyek, akkor garantáltan sikertelen és békétlen lesz az életem. Ha összhangban van az életem Isten akaratával, akkor vagyok olyan, mint a sínpályán helyes irányban haladó vonat. Ellenkező esetben kisiklott az életem. A bűn lényege éppen abban van, hogy vagy nem ismerjük fel Isten akaratát, és ezért megüünk vele szemben, vagy felismerjük, de tudatosan lázadunk ellene. Életünk lelki egyensúlyérzése érdekes mutatója annak, hogy mennyire vagyunk összhangban Isten akaratával. A boldogtalanság, nyugtalanság, elégedetlenség, feszültség, békétlenség érzése a lelkünkben éppen abból fakad, hogy letértünk életünk sínpályájáról. Jézus megszólító szava, hogy „térjetek meg”, éppen erre

irányítja figyelmünket: megtalálni életünk Istentől kapott rendjét. Minél inkább megközelítem ezt, annál nagyobb békesség uralkodik a lelkemben. S minél inkább fordítva van, annál inkább keresek hamis eszközöket életem teljessége érdekében.

2. Mit jelent az, hogy Szentháromság? Túl bonyolult, érthetetlen ez a megfogalmazás.

A megfogalmazás ellen nem tehetünk semmit, ez a legegyszerűbb elnevezés. Ha belegondolunk ennek a látható világnak a létébe, akkor is egy nagyon bonyolult valósággal szembesülünk, és rengeteg mindenre nem tudjuk a választ. Miért csak ennél a fogalomnál akadunk meg, amikor ez egy kimondhatatlan titkot fejez ki számunkra?

Legyünk pontosak: Szentháromság Egy Igaz Isten. Vagyis Atya, Fiú és Szentlélek: mert a Szentírásnak köszönhetően így ismerhetjük meg Őt! Nem a dogmatika miatt tanítjuk a Szentháromság titkát, hanem mert Istenről az egész Szentírás így tesz bizonyosságot. Nagyon sok olyan kérdés van, amellyel kapcsolatosan az emberi megfogalmazás nehézségekbe ütközik. De az Újszövetségben megszólal az Atya, aki a Fiúban gyönyörködik, és elhangzik egy mennyei kérés a tanítványok felé, az ún. megdicsőülés történetében, amit három tanítvány él át (Mk 9,2–23) az evangéliumok elbeszélése szerint. Mennyei szózat szól: „*Ez az én szeretett Fiam, reá hallgassatok!*” (Mk 9,7) Majd a tanítványok igazi krisztusi hitre akkor jutnak, amikor kiárad rájuk a Szentlélek. Ez pünkösdi ünnepe és ezzel megkezdődik az egyház története. S az idő múlásával párhuzamosan igyekeznek az utódok egyre világosabban megfogalmazni a hitvallások tételeit. A hittan későbbi tételszerű megfogalmazásai az evangéliumi feljegyzések (Mt, Mk, Lk, Jn) és a többi újszövetségi irat (apostoli levelek) alapján születnek meg. Egy német teológus szerint azt fogalmazzák meg, hogy van Atya, aki felettünk van, a Fiú, aki köztünk van, és a Szentlélek, aki bennünk van. (Írja G. Voigt, akinek az olvasmányos teológiai könyvét – *Bevezetés az egyház tanításába* címmel – az evangélikus egyház honlapján megtaláljuk.) Tehát ne hibáztassuk ezt a megfogalma-

zást – Szentháromság Egy Igaz Isten –, hanem fogadjuk el, hogy a bibliai, főleg az újszövetségi eseményeknek a tételszerű leszűrése ez az egyháztörténet során. Tehát e különösnek tűnő fogalomnak megvolt a speciális történelmi megszületése és kibontakozása.

A hétköznapi keresztyén életben nem gyakran kell szembesülnünk ezzel a titokzatos elnevezéssel, mert érthetjük az „Atya”, a „Fiú” neveket, de a szent jellel kiegészített Lélek szó sem idegen a szótárunkból. A létük valósága pedig megrendítő titok.

A Szentháromság Egy Igaz Isten – igaz, hogy titok, de Isten szeretetének, kegyelmének demonstrációja: az Atya az, aki minket és mindent megteremtett, neki köszönhetem a létezésemet. A Fiú az, aki minket megváltott, Őt illeti hálám azért, hogy elrontott életem újratevett, azaz mindig újat kezdhetek, és szívünkben a Szentlélek, Ő adta meg, hogy mindez az igazság felragyogott nekem. Tehát nem az ontológia (lételmélet) – a középkori Aquinói Tamás vagy a modern ember – szerint kell megközelíteni ezt a bonyolult kérdést, hanem egzisztenciálisan. Vagyok – kinek köszönhetem!? De *rosszul* vagyok, mert kiestem (= ex-iztencia, azaz egzisztencia) az édeni istenközösségből (az ex jelentése: ki-), és Valaki áldozatos élete árán vissza akar helyezni a „fészekbe” (Isten szeretetébe), és még a Lelkét is adta, hogy én, vak, lássak... A hiba ott van, hogy az emberek többsége ontológiai értelemben közelít a nagy titokhoz... holott emberi létem felől kell. Az elhibázott, elrontott létem felől... és de jó, hogy megszólíthatom: Abba (Atyácska), és de jó, hogy Jézus a mi bátyánk, aki értünk mutatta be az egyetlen megváltó áldozatot, és de jó, hogy Ő a Lelkével még meg is világosítja szívünket!

3. Ha Isten annyira szereti az embereket, hogy képes meghalni értük, miért engedi meg azt a sok értelmetlen szenvedést, ami a világban van?

Jézus – Isten Fia – nem közömbös a szenvedéssel és a szenvedőkkel szemben. Megértéssel fordult a bajban levő emberek felé és kijelentette: Jöjjetek énhozzám mindnyájan (Mt 11,28), akik kínlódtok, szenvedtek. Nem elméletet, hanem

megoldást kínál! A keresztfán – legborzalmasabb szenvedései közepette – ő is így imádkozott (Zsolt 22,2 és Mk 15,34): „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el?*” Harmadnapon derül ki, hogy Isten nem hagyta el a Fiát. Értünk feltámasztotta! Megtanít minket is hittel és türelemmel várni addig, amíg szenvedéseink közepette egyszer csak megszólal vigasztaló kegyelme, de ehhez „lelki antennára” van szükségünk! De vegyük figyelembe a következő szempontokat is.

Először is, nem biztos, hogy egyedül és kizárólag Isten a hibás minden értelmetlennek látszó szenvedés miatt. Vannak sajnálatosan emberi módon indokolható borzalmas szenvedések. A legfélelmetesebb betegségek egyike a rák, és bizony nehéz nem tudni arról, hogy mennyi kiváltó okot sikerült az embernek produkálnia. A kérdés mindenképpen alázatra tanít és kiszolgáltatottságunkra figyelmeztet, hogy mennyire szükségünk lenne Isten óvó, védő, féltő szeretetére. Nagyon érdekes az, hogy csak a rossz dolgok okát kérdezzük ilyen módon! Vajon azt miért nem kérdezzük, miért és honnan van annyi szép és jó dolog a világban? A jót és a szépet, a kellemeset és akceptálhatót miért tartjuk természetesnek? Ebben a bekezdésben említjük azt is, hogy mennyi önsorsrontó – egészségtelen, káros – tette van az embernek. A dohányzás tüdőrákot okozhat, a kábítószer fogyasztása tönkreteszi az idegrendszert, a mértéktelen alkoholizálás pusztítja az agysejteket, de nagyobb távlatokban látható a környezet gátlástalan ipari szennyezése is. Ez csak ízelítő a sok bajt, betegséget, szenvedést okozó példából.

Másodszor: megfontolandó az, hogy mi értelmes és mi értelmetlen. Lehet, hogy amit mi értelmetlennek mondunk, hosszú vagy hosszabb távon értelmessé válik, és amit mi értelmesnek gondolunk, annak egy idő után kiderül ez értelmetlensége. Becsületesen számolnunk kell azzal a lehetőséggel, hogy nem mindig – vagy gyakran nem – tudjuk eldönteni első látásra, mi értelmes és mi értelmetlen. Jézus kereszthalála még szombat este is értelmetlennek tűnhetett fel a tanítványok számára. „Értelmetlen dolgok nincsenek, csak meg nem értettek vannak.”

Harmadszor: Ahol szenvedő emberrel találkozunk, nem elméleti kéréseket kell megfogalmaznunk, hanem aktivizálni kell a szeretetünket, segítőkészségünket. A helyzet könnyítésére megoldásokat kell találnunk. Sokkal fontosabb a gyakorlati segítőkészség, mint az elvont elméleti okoskodás, mivel a segítőkészségünkkel, szeretetünkkel részben képesek vagyunk a szenvedést csökkenteni, vagy esetleg megszüntetni, de pusztá filozófálással nem járulunk hoz-

zá a szenvedés mérsékeléséhez, sőt szeretetleneknek bizonyulhatunk, mint Jób barátai, akiket Isten éppen ezért meg is fedd (Jób 42).

Negyedszer: Jézus Krisztus vállalta értünk a megváltó szenvedést, amikor Isten bárányaként magára vette a bűneinket. Így fizetett értünk! Nem arannyal, nem ezüsttel – tulajdon vérével vásárolt meg minket a bűn és a halál rabszolgaságából. Nagy lelki és fizikai küzdelem árán, de vállalta értünk, miattunk és helyettünk a szenvedést.

Lelki házi feladat minden egyes keresztyén ember számára az, hogy a maga számára dolgozza fel vagy értelmezze a szenvedés állandóan felbukkanó kérdését. Ez olyan téma, amelyről senki sem számíthat véglegesen kidolgozott kézikönyvre, csak a Szentírásra (Isten szavára) és az ezzel kapcsolatos olvasmányokra. Az életben szerzett tapasztalatokra építve mindenkinek magának kell az értelmes magyarázatot megfogalmaznia és megszívlelnie. De egy tétel egészen biztos: aki bánatában Isten nemlétét következtetné ki a szenvedés értelmetlenségéből vagy elviselhetetlenségéből, annak be kellene látnia azt az egyszerű és tragikus tényt, hogy Isten nélkül még súlyosabb és fájdalmasabb a helyzet, mert akkor még attól a lehetőségtől is megfosztjuk magunkat, hogy a szenvedés Isten újjáteremtő kegyelméből jóra fordulhat. Ha nem létezne Isten, bizony akkor lenne a szenvedés igazi tragédia! Akkor odaveszne minden remény a jóvátételre. Akkor soha semmi nem egyenlődne ki. Isten nélkül végzetesen borzalmas lenne a szenvedő emberi lét, és annak koronája a még borzalmasabb halál lenne, a semmibe zuhanás. Gondoljunk arra, ha egyszer az derülne ki – és ez csak elméleti lehetőség, gyakorlatilag nem következhet be –, hogy Isten pedig nem létezik, akkor szabadulna el igazán itt a földön a pokol. *Dosztojevszkij*, az orosz író is utalt rá, ha nem lenne Isten (gondolata az emberi lélekben), akkor mindenki azt tenné, amit akarna. Ez lenne a legnagyobb káosz, és töméntelen szenvedés forrása. Ebből adott iszonyú ízeletőt a XX. század (két világháború, két totalitárius rendszer, a fasizmus és a marx-lenini kommunizmus).

A szenvedéssel összefüggésben egyetlen reménységünk a mindent újjáteremtő isteni ígéret, amikor majd a rossz dolgok jóra fordulnak. Hitünk legbelső magja legyen: hiszünk a jó győzelmében. Szívleljük meg az ígét: „*Azt pedig tudjuk, hogy akik az Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál.*” (Róm 8,28) Szabad világossá tenni, hogy a rossz, a szenvedés is.

4. Egyesek kijelentést kapnak a Lélektől, nyelveken szólnak, gyógyulásokat élnek át stb. Ők jobb keresztyének, mint a többiek, vagy csupán pszichés jelenségről van szó?

Akinek Jézus Krisztusba vetett hite van, azt ő a Szentlélek Istentől kapta. A Lélek jelentette ki neki azt egyedi és az ő személyiségének megfelelő formában. Pál apostol így tanít: „*senki sem mondhatja: »Jézus Úr«, csakis a Szentlélek által*” (1Kor 12,3).

A Szentlélek pedig Krisztusról ad kijelentést. Krisztus a mi Megváltónk és Üdvözítőnk. Ebben a vonatkozásban – szemben a rajongókkal – Pál szava a legfontosabb: „*de a gyülekezetben inkább akarok öt szót kimondani értelemmel, hogy másokat is tanítsak, mintsem tízezer szót nyelveken*” (1Kor 14,19). Öt szót értelemmel! Természetesen a psziché (emberi lélek) képességeit nem kell alábecsülni, de súlyos veszélyt rejt magában az önszugesztió. Aki nem tud különbséget tenni a Pneuma (Isten Lelke) és a psziché (az emberi lélek) között, veszélyes helyzetbe kerülhet.

A Szentlélek Isten különleges titka, hogy kit mikor, milyen ajándékokkal (karizma) lep meg. Ezzel kapcsolatban mi soha semmiféle emberi szabályt nem állíthatunk fel, csak alázattal és örömmel tudomásul vehetjük, ha ilyen ajándékban részesülünk. A legnagyobb ajándék az istenkereséssel kezdődik. Ha valaki ezeket a sorokat olvassa, ezzel a témával foglalkozik, az már a Szentlélek Isten kezdeményezése az életében.

Nyelveken szólás? Pál apostol hálát ad azért, hogy tud nyelveken szólani (vö. az előbb idézett 1Kor 14,19-cel). Pál apostol világosan leírja az említett fejezetben, hogy a gyülekezeti közösségben történő nyelveken szólást a Szentlélek tolmácsa tegye érthetővé, és ezzel igazolja is azt! Óriási veszélye van az önszugesztiónak! Ennek egyik legrosszabb megnyilvánulása a vallási bekapzaltság. Sokatmondó szó az önhittség.

Óvakodjunk attól, hogy bárkit is leminősítsünk, és másoknál jobbnak tartssunk. Legfőképpen ne tegyük ezt önmagunkkal! Tény, hogy mindig voltak különleges képességű emberek, de ők a különleges képességeiket mindig azért kapták Istentől, hogy másoknak szolgáljanak vele Isten akarata szerint. Igen, vannak csodálatos gyógyulások, sok orvos is tanúsítja ezt! Van sok orvosi értelemben váratlanul meggyógyuló személy is, aki bizonyosságot tett már erről. Négy évtizedes lelkeszi, lelkipásztori szolgálatom során számos ilyen esettel találkoztam.

Isten különös módszere, hogy minden ember lelkében működik az Ő Szentlelke. Rendkívül tapintatosan, finoman, de működik. Az ember gyakran nagyon nehezen veszi észre azt, hogy az életében, lelkében sok minden Isten Lelkétől származik. Amikor valaki – váratlanul, akarata ellenére – Istennel kapcsolatos kérdésekről kezd el gondolkodni, esetleg külsőnek látszó hatásra, már az is a Lélek titokzatos munkája annak érdekében, hogy a megérintett ember maga döbbenjen rá a szívébe plántált ismeretlen vágy tudatos lehetőségére. A hit eredeti és mély értelme az, hogy emberlétünk alapja az Isten gondviselő és megváltó szeretete iránti bizalom. A hit nem egyenlő valaminek (vallási tételek) egyszerű, bárgyú elhívésével, hanem az igazi, tiszta, felülről kapott hit a teljes – Isten iránti – bizalom, amivel minden körülmények között Isten megtartó és üdvözítő szeretetére hagyatkozunk. Rendíthetetlenül hiszünk abban, hogy minden rossz, még a halál is jóra fordul. Mert szilárdan hiszünk abban, hogy van, aki egyszer majd – tetszése szerinti időben – mindent jóra fordít.

A nyelveken szólás tételéről a legtöbb ember csak hallomásból, kósza hírekből tud. Van sok félreértés, tévhit ezzel kapcsolatosan. A Szentírás igei eligazítása a legfontosabb: Pál apostol szavai az 1Kor 12-ben. Sokatmondó, hogy Jézus nem beszélt nyelveken, csak a szeretet, kegyelem, szelídség és irgalom nyelvén.

Nagy titok egy-egy gyógyulás, vannak esetek, amikor a tiszteletre méltó orvosok sem értik, hogy a beteg mitől gyógyult meg váratlanul. A legszomorúbb, amikor maga az érintett nem veszi észre, hogy nagy fordulat állt be az életében, amit gyógyulásnak nevezhetünk, de ez lenne az új élet kezdete.

Még egy megjegyzés: a nyelveken szólás jelensége lehet a nagy öröm kifejezésének a jele is, amikor boldogságunkban csak elragadtatott dadogásra telik a lelkünkben. Az a jelenség pedig, hogy valaki tanulás nélkül teljesen idegen nyelven folyamatosan beszéljen, egyedül az Isten által adott csoda lehet, nem kizárható képesség, mert Istennél semmi sem lehetetlen. De nem erről van szó! A nyelveken szólás számos változatát Isten akkor és annak adja, akinek Ő akarja. Adhatja, ez Isten szuverén joga!

5. Miért legyek tagja az egyháznak, nem az a lényeg, hogy hiszek Istenben? Isten úgyis azt nézi, ami a szívünkben van.

Az egyháztagság különlegességét az adja meg, hogy az egyház Krisztus teste! Krisztussal akkor vagyok élő, hitbeli közösségben, ha részesültem a keresztség szentségében, élek az oltárszentséggel (úrvacsora), és igyekszem az Ő szavára hallgatni (igehallgatás). S ezeket elsősorban az egyház biztosítja számomra. Az egyház – emberi széttöredezettsége, szétszakadása ellenére is – Krisztus teste, és Ő maga (Jézus Krisztus) hív minket ebbe a közösségbe. Krisztus ígérete az, hogy a „pokol kapui” sem győzik le az egyházat, még az egyházon belül sem.

Mi van a szívben? Nagyon fontos kérdés, de ha csak az egyes szívre helyeződne a hangsúly, akkor ez súlyos magányt jelentene. Isten nem csak azt nézi, ami a szívben van, de egyedül Ő látja azt, ami a szívben van. Másrészt az ember közösségi lény: egy szakrális (szent) közösség a leggazdagítóbb. Szükségünk van egymásra, mert „*egymás hite által*” erősödik a hitünk és nyerünk bizonyosságot (Róm 1,12). A magányos hívő hasonlóképpen járna, mint az a csecsemő vagy kisgyermek, akit magára hagynának bárhol. Ahogy a kisgyermeknek szüksége van a szüleire, a hívő embernek szüksége van az anyaszentegyházra és az Atyaistenre!

Jaj annak a gyülekezeti közösségnek, ahol a megbízott lelkészek és presbiterek nem az anyaszentegyház igazi valóságát helyezik előtérbe, és nem az Atyaistent imádják Jézus Krisztus nevében a Szentlélek által! Fontos, hogy mi van a szívben, de ha csak ez az egyetlen mértékegységünk, akkor nagyon könnyen a szubjektívizmus hibájába esünk és eltorzulhat a gondolkodásunk. Fontos lélektani tétel, hogy az „én” csak a „te”, a „ti” közösségében képes én-né válni.

Másrészt azért is fontos az „egyház valósága”, mert ha csak önmagunkban, egyedül, magányosan éljük meg a hitünket, akkor az torz módon lapossá, üressé válik. Nagyon fontos ápolni a hitet a szívünkben, de állandóan gazdágítanunk kell külső forrásból, mert „*egymás hite által*” épülünk. A magára maradt, zárkózott ember nem keresztyénné, azaz krisztusibbá válik, hanem egyre önzőbbé, betegbé, és kiüresedik a hitélete. S akkor az a szomorú fordulat következik be, hogy üressé válik a szívünk, és még azt is elveszítjük, amink volt. Jézus is beszél arról, hogy a hitéletnek van egy szubjektív szférája. Jézus a Hegyi beszédben mondja az imádságról: „*Te pedig, amikor imádkozol, menj be a belső szobádba*” és Atyád látja, hallja

imádat. De az imádságnak van közösségi jellege is. *Az apostolok cselekedetei* című újszövetségi könyvben ennek kedves megfogalmazása így olvasható: az első keresztyének „*egy szívvel és egy lélekkel vettek részt az imádkozásban*” (ApCsel 1,14, vö. 4,24). Ennek a kettőnek, a privát imádkozásnak és a közösségeknek harmonikus viszonyban kell lennie egymással.

A hit jelenségéhez hozzátartozik az egyéni léletszféra, de hozzátartozik a közösségi léletszféra is. Pál írja: „*Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét*” (Gal 6,2). A keresztyén hitre nézve rendkívül ártalmas a korlátlan individualizmus. Szívünk tartalma és a környezetünk valósága nem függetlenek egymástól. Ám sokat tudunk tenni azért, hogy minél gyakrabban vegyen minket körül az egyház (Krisztus teste) valósága, hogy a szent tér behatoljon a szívünkbe. Mert különben mi van a szívünkben?

A mi döntéseinktől is függ, hogy mi van a szívünkben. Vannak nagyon negatív tartalmú helyzetek, környezetek, amelyek ránk zuhanhatnak, és nyomasztóak. A környezet erőteljes hatással van ránk, romboló valóságától nem teljesen tudjuk megvédeni magunkat (ld. tömeghisztéria). A hatás miatt van szükségünk rendszeresen az egyház környezetére. Az egyház valóságában – akár csak egy templomban is – egészen fontos és értékes hatások érhetik a szívünket, minket. Csak mellékesen említjük a lélektan tudományának megfigyelését (bizonyos pszichológiai iskolák), hogy a templom belseje maga is gyógyító hatással van az emberi lélekre. (Ezért sem mindegy egy templombelső állapota, kinézete, berendezettsége.)

Igei tanács, hogy az egyház (azaz Krisztus teste) tagja legyek, mert a testben minden tagra szükség van. Így írja le Pál az egyházat: az a Krisztus teste, és ebben a testben minden tagra szükség van. „*Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.*” (1Kor 12,27) Ha kimaradok a Krisztus testéből, akkor egyrészt nem vagyok ott fontos tag, másokat is megkárosítok, de elsősorban magamat, mert megszegényítem a saját léteimet, s ez elsősorban a magány formájában szakad rám. Ha nem vagyok az egyház tagja, akkor olyan vagyok, mint a fészekből kiesett kismadár – magányos és veszélyeknek kiszolgáltatott. A „macska” máris lopakodik, hogy elkapjon és lenyeljen.

6. **A gyülekezeti tagok semmivel sem különbek, mint a hitetlenek. Ha Jézus megváltoztatja az embereket, akkor ez miért nem látszik rajtuk? Egyáltalán meglátszik a világon a megváltás?**

Nem különbek, de különböznek! Ha nem, akkor a hitükkel nagy baj van. A keresztyének bűneikben, bukásaikban is különböznek a világiaktól. Ha valaki keresztyén, azonnal tisztában van azzal, ha vétkezett és nem magyarázza saját érdeke és szája íze szerint javára a helyzetet, nem mentegetőzik, nem fogja másokra személyes hibáját, bűnét, hanem alázattal és megrendült lélekkel bűnbánatot tart. A keresztyén ember – nevezzük így: a gyülekezeti tag – megszenvedi a bűnét. Elsősorban azért szenved miatta, mert a Szentírás, azaz Isten ígéje tükröt tart elébe, és a hívő ember megrendülve ismeri fel a kicsinyességeit, aljasságait, hazugságait, csalásait, vagyis Isten ígéjének fényében nagyon aktívan működni kezd a lelkiismerete, és megrendül önmaga felett és miatt. Ez a bűnbánat! Amíg ez az önmagától viszolygó megrendülés nem történt meg, kérdőjeles, hogy egyáltalán keresztyénnek nevezhető-e a személy. Ez akár egy fontos különbségtétel is lehet az élő hitű és a vallásos keresztyén között. Az élő hitű keresztyén ember rendszeres önvizsgálatot tart, és nem csak azt mondogatja gépiesen, vallásosnak látszó módon, hogy „Uram, Uram”! A csak vallásos ember a bűneit kivetíti másokra, letagadja, kimagyarázza, de önmagát sem képes megnyugtatni, csak átmenetileg. Az élő hitű keresztyén törekszik a jóvátételre, bocsánatkérésre, és mindehhez erőt kér Istentől. A vallásos ember megkerüli, azaz kerülgeti a bűn témáját. Ezen a ponton azt is látni kell, hogy mielőtt a büntudat végzetesen összezúzna valakit, el kell érnie a szívét a bűnbocsánat evangéliumának, amely nemcsak eltörli az elkövetett bűnök rettenetét, hanem megadja az élet folytatásának lehetőségét, de már levetkezve a régi reflexek nyomorúságát, és megkezdődik – küzdelmesen – az új élet, új lehetőségekkel, elvárásokkal. Azért küzdelmes, mert az ember ettől kezdve kemény harcban áll régi énjének visszatartó valóságával, amit a szentírásí levelek – Pál apostol után – óembernek neveznek.

Ha Jézus változtatja meg az embert, akkor az meg is látszik rajta. Az ilyen emberen látható egyfajta törekvés, hogy Isten akarata szerint gondolja át és rendezze el az életét. Ez egy olyan folyamat, amire törekedni kell, és Pál apostol gyakor-

ta a „növekedés” szavával fejezte ki ezt a hitéleti jelenséget, amire mindenkit biztat, aki ígényt tart a „krisztusi” jelzőre, azaz a keresztyén elnevezésre. Tehát ami meglátszik az emberen, az az életének, gondolkodásának, viselkedésének az irányultsága, a másik a lelki növekedés. Minél előbb a hit, annál alázatosabb és szerényebb az ember. A szellemi érettség gyümölcse a Lélek gyümölcse (Gal 5,22). Nem az emberi lélek termi ezt a gyümölcsöt, a Szentlélektől kapja, de az emberi lélek szerepe a maga befogadóképessége.

Meglátszik-e a világon a megváltás? Sokkal kevésbé, mint szeretnénk, de ez nem a megváltás gyengesége vagy elégtelensége, hanem a mi közös bűnünk. Másrészt számolni kell azzal, hogy nem minden gyülekezeti tag szívlelte meg Jézus szavát az Ő követéséről. Elismerendő, hogy vannak nagyon rendes ún. hitetlenek, de ebben az esetben nem ez a titulus a helyes kifejezés, mert hitetlen ember alapvetően nincsen. Valamiben mindenki hisz, valamire (valakire) mindenki rábízta az életét. A lélektan tudományának régi felismerése az, hogy emberi valóságunkra nemcsak a tudat a jellemző, hanem egy mélységesen mély, titokzatos valóság, a tudattalan is. Lehet istenellenes, lázadó az értelem, de a feszültség éppen abból adódik, hogy lényünk mélyén „egy istenarc van eltetve” bennünk (Reményik Sándor).

7. Ha a keresztyén hit testvérré teszi az embereket, miért van annyi felekezet? Honnan tudjam, kik Jézus igazi követői?

Jó lenne, ha egység lenne! De nem kell az egyformaság, a lelki uniformizmus. Jézus is azt szerette volna, amikor elmondta a főpapi imádságban, hogy az Övéi egyek legyenek. Nem egyformák, hanem egyek!

Sajnos a bűn általános és egyetemes megrontó hatása alól soha és sehol sem vonhatjuk ki magunkat, ezért az emberek között sokszor keletkezik különböző okokból fakadó ellenségeskedés. A legszomorúbb ellenségeskedések éppen a fizikai értelemben vett testvérek között tapasztalhatók meg, s ezek okát minden egyes esetben fel lehet tárni, de a legritkább esetben lehetne megérteni. De az

egység emberek között soha nem uniformizálódást jelent. Nem egyformaságot. Éppen a sokféleségünkkel gazdagíthatjuk az emberi életet. A keresztyén hit formáját is sokféleképpen éljük meg, és majd az igazi szellemi nagykorúság az lesz, amikor Jézus Krisztus lesz a legfontosabb mindenkinek, és nem a hit megélésének a formája.

Ezért a sokféle felekezet egy különös és fontos feladatot ad minden egyes Krisztust követő hívő számára. A szeretet feladatát, mert Jézus kérte: arról ismerjék meg őket, hogy egymást szeretik. Ehhez kell felnőnünk. Ez a nagykorú keresztyénség. Nem biztos, hogy valakit csak akkor szerethetek Jézus elvárása szerint, ha egyetért velem. Éppen az lenne a szép és szent küldetés, hogy mindenki a maga adottságával, képességével járjon hozzá a kisebb és nagyobb közösségek, sőt az egész társadalom életéhez.

Nagyon sokféle ember van, és ez így van jól. Mindenki egy-én! S nem a monotonía a legfontosabb, sőt. Az emberi értelem és szív adottsága, lehetősége, és Isten nagyvonalúsága, hogy a Krisztus-titkot sokféleképpen fogalmazhatjuk meg. S az ember gyarlósága, hogy ha valaki csak a saját elgondolását és megfogalmazását tekinti egyedül helyesnek. Nagyon fontos ebben az esetben a mindennapi keresztyén élet, amely lényegében a teológiai elgondolások kritikája. Az élet gyakorlata az értelem elgondolásainak kritikája. Ezt a Biblia így mondta: az emberi életek minőségét gyümölcsseikről lehet megismerni. Szép és érthető gondolatokat mondott ezekről Jézus. Például a Mt 12,33–37-ig terjedő részben: *„Ha jó a fa, jó a gyümölcse is... Mert gyümölcseről lehet megismerni a fát.”*

Nagyon egyszerűen megvizsgálható, hogy ki Jézus követője, azaz kit ajándékozott meg a Szentlélek Isten hittel. Ez a Lélek gyümölcseről olvasható le a Gal 5,22–23-ban. Óvatosan bánjunk a felsorolással, nehogy törvényt csináljunk belőle, de mindenesetre láttatja velünk a saját állapotunkat is. Ehhez hozzámérhetjük magunkat! *„A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békeesség, türelem, szívesesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás.”* (Gal 5,22–23)

8. **A lelkészek közül sokan nem alkalmasak emberi példaképek (pedofil papok, anyagiasság stb.). Honnan tudjam, hogy igazat mondanak-e a nem látható dolgokról, ha a látható dolgokban is mást mondanak, mint amit tesznek?**

Ne is a lelkészek legyenek a példaképek, hanem kizárólag Jézus Krisztus legyen a követendő. Ezért azt a kérdést érdemes feltenni, hogy „mit tenne Jézus a helyemben?“, és nem azt, hogy mit tenne egy-egy lelkész. Sajnos a bűn mindenütt jelen van, és ezt a lelki titkot is jól érzékelteti az a természeti igazság, hogy minél nagyobb a világosság, annál sötétebb az árnyék. A lelkészek mérőzsinórja a Szentírás. A „papi bűnök” nem a Szentírás igazságait cáfolják, csak az emberi természet romlottságát igazolják. S így közvetett bizonyítékot kapunk arra nézve, hogy nagyon rászorulunk Isten megbocsátó szeretetére, amely Krisztusban jelent meg. Még Jézus első tanítványai is erre szorultak rá. Péter nagycsüörtök éjjel szavaival háromszor is megtagadta Jézust, a többiek – János kivételével – elfutottak. Pál apostol korábban Krisztus ügyének vad ellensége volt (még öldökölt is miatta), ezt ő maga mondja el bűnbánattal nem is egyszer, *Az apostolok cselekedeteiben* is, a leveleiben is.

Érdemes azon is elgondolkodni, hogy ne induljon el igazságtalan vádaskodás, mert nagyon sok esetben valaki vagy valakik (és miféle sötét háttér?) érdeke az, hogy a lelkészek rossz hírét költsék. Sajnos előfordulnak szomorú papi bűnök, de ha valaki reálisan gondolkodik és nem a rosszat akarja fokozni bizonyos (szándékosan támadó) okok miatt, akkor meg kell tudnia állapítani, hogy sokkal több becsületes, tisztességes, hívő, odaadó, életáldozatot bemutató lelkész van, mint csélcsap és züllő, vagy pedofil. Csak a média és annak hatása alatt az egyházat nem szerető emberek sokkal szívesebben hallanak a negatív jelenségekről, mint az örvendetesről. Ahol és amikor Isten szolgál jól és áldásosan fáradoznak, azokról nem szívesen ír a média, mert sajnálatos módon az unalmas. Természetesen maximális módon elítéljük a „papi bűnököt”, és ha nincs megtérés, illetve bűnbánat, Isten ítélete nem marad el.

Hogy egy lelkész igazat mond-e a „nem látható dolgokról” vagy sem, azt a Szentírás segítségével, azaz Isten ígéjének fényében tudhatom meg. S az sem hanyagolható el, hogy egy hívő gyülekezetnek – a tagjainak – lenne olyan feladata,

hogy szeretetből fakadó kritikai szándékkal látja az igehirdetőjét, és nem azzal a szándékkal, hogy „lebuktassa”, hanem hogy szükség esetén bűnbánatra és megtérésre indítsa, készítse. A gyülekezet is felelős a lelkészéért! Nagyon szomorú tény az, hogy a gyülekezeteink és annak tagjai gyakran – tisztelet a kivételnek – annyira igénytelenek, tájékozatlanok, érdektelenek, hogy szó nélkül túrik egy-egy istenszolga tévelygését, és legfeljebb a sajnálatos és rosszindulatú pletykálgodás szereplői. Nagyon fontos lelki feladat egy-egy istentisztelet után elgondolkodni arról a kérdésről: Mit kaptam ezen az istentiszteleten? Mennyire élhettem át Isten szeretetét, és mennyire indított ez engem a szolgálatra!? Természetesen sajnálatos módon előfordulhat az a szomorú tény, hogy egy lelkész végképpen nem alkalmas arra, hogy Isten szolgálója legyen, akkor ebben az esetben megfelelő következményeknek kell jönniük. De hangsúlyoztuk, sokkal több az áldott szolgáló, akik Krisztus ügyéért égnék és élnek. Ám ebben az esetben se a lelkész legyen a példakép.

9. Mi az a megtérés? Honnan tudhatom, hogy megtértem-e?

A tisztánlátás érdekében bontsuk ketté ezt a témát. A megtérés az a jelentős és radikális életfordulat, amelyben egy ateista, nihilista, vagy esetleg cinikus ember rádöbben Isten létére, és belerendül ebbe a felismerésbe, és ennek a szent hatására elhatározza, hogy új életet él ezután. Ez egy fontos fordulat. Megmagyarázhatatlan titok. Ez a megtérés, hogy ateistából, nihilistából, cinikusból istenhívő lesz valaki, ez általában egyszeri életfordulat. S itt kezdődik a hívő élet, és Luther a már hívő ember számára naponkénti megtérésről beszél, amelynek lelki tartalma a naponkénti önvizsgálat és bűnbánat. Létezik tehát az életünk egyszeri nagy fordulata és létezik a naponkénti önvizsgálat bűnbánattal együtt. De ez nem egy szubjektív vállalkozás önkényes mércével, hanem minimum a Tízparancsolat tükrébe való beletekintés. Érdeemes egyenként végiggondolni a parancsolatokat: Mennyire valósul meg annak a szent követelménye az életemben?

A megtérés eredeti görög szava a „metanoia”, és ennek a jelentése: a gondolkodásmódom és az életfelfogásom ellenkezőjére változik a korábbihoz képest.

A gondolkodásmód és ezzel együtt az életvitel radikális lelki és szellemi fordulata a megtérés. De így kimondva a szót, hogy megtérés, automatikus a kérdés: hová való megtérés? Válasz: Isten ígéjéhez, Krisztushoz való megtérés. S ennek komoly következményei vannak életem mindennapjaira vonatkozólag.

Honnan tudom, hogy megtértem-e, és annak mi a jele? Az is a megtérés jele, hogy az életemet Isten ígéjének fényében látom, és ez már a naponkénti bűnbánat. Tudom már, hogy Istennek vannak elvárásai (törvényei) és azok fényében meglátom, hogy az életem nem volt rendben. Felfedezem, hogy „*Nem csak kenyérről él az ember, hanem minden ígével, amely Isten szájából származik*” (Mt 4,4). Keresztelő János mondta Krisztusra mutatva: „*Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem*” (Jn 3,30). A megtérés után így látjuk magunkat, legyen az én-ünk egyre kisebb, hogy Krisztus növekedjék bennünk! S világossá lesz életem nagy és végső célja: az üdvösség!

Honnan tudom, hogy megtértem? Életem irányáról és arról, hogy már harcolom azt a nemes harcot, amire Pál tanítványát, Timóteust oktatja: „*Ezt a parancsot kötöm a lelkedre, fiam, Timóteus, hogy a rólad szóló korábbi próféciaák alapján harcold meg a nemes harcot*” (1Tim 1,18). Ennek a harcnak összetett a tartalma, harc a bűnök ellen, de a hangsúly inkább azon van, hogy az örök fény, örök élet felé vágyakozom haladni. Vágyom, kívánom, éhezem, szomjazom az ígét, a szentségeket, a templomot. Teljesen Jézus felé tekintek, és elfogadom az Ő keresztáldozatát, hogy engem is megváltott bűntől és haláltól.

Fontos lelki, azaz a hittel összefüggő törvény: már nem magunkkal foglalkozunk, már nem azt méricskéljük, hogy milyen és mekkora a mi hitünk, nem magunk körül forgunk. Másképpen kifejezve: ne az érzelmeinkre figyeljünk! Nem az a kérdés, hogy mit érzünk, hanem csodáljuk és imádjuk azt a Jézust, aki a mi Megváltónk. Ezért szeretnénk Őt egyre jobban megismerni és a Vele való személyes kapcsolatot naponként ápolni. Felfedezzük az evangéliumi beszámolók lényegét, vagyis Isten szeretetének jó hírét, és az tölti be a szívünket! Ha már ezeket tanulom, vagyis ezekről többet szeretnék tudni, az a megtérés jele. G. Voigt (már említett könyvében) írja, hogy nem a saját hitünkben hiszünk, hanem a hitünk lényege a Krisztus-eseményekben való gyönyörködés.

A megtérés további jele a már említett személyes kapcsolat az élő Úr Jézussal, akivel mindent meg tudok beszélni. Az imádság a lélek igénye. Az imádság-

nak ez az adorációs (imádás) megjelenési formája a hitéletnek egy aktív minőségi szintjén tud megjeleni. Olykor szavak nélkül is lehet Istent imádni, és azután szeretettel lehet fordulni mások felé. Az adoráció azt jelenti, hogy imádom Istent, mert Ő Isten!

Még ez sem elhanyagolandó ismertetőjel: Isten rendjét szentnek tartom és meg akarom tartani. Fontos a számomra Isten rendje, a Tízparancsolat, Jézus Hegyi beszéde, az apostoli igei tanácsok. Perfekcionizmus (tökéletességtudat) nélkül, mert a megtérés – Luther tanítja – mindennapos történés, amely ebben a földi életben sosem lesz teljessé, de a tökéletesedés folyamata fontos. Más néven ezt megszentelődésnek is nevezzük. Ez olyan, mint ahogy a párhuzamosok a végtelenben találkoznak. A tökéletes teljesség egyelőre még nem ismert a számunkra, legfeljebb gondolatban, de az a mi hívő reménységünk, hogy ez majd az örökkévalóságban megvalósul, beteljesedik, amikor „*Isten lesz minden mindenkben*” (1Kor 15,28).

10. Hogyan tekinthetnénk a Bibliát Isten szavának? Hiszen sok ember írta, hosszú idő alatt és sok ellentmondás is található benne.

Egy kérdésben sok téma. A Biblia csak és kizárólag úgy és akkor lesz a számunkra Isten élő, azaz minket megszólító igéje, amikor a Szentlélek titokzatos módon működni kezd a szívünkben. Ez az Isten fantasztikus titka: a könyvek könyve egyszer csak megszólal. És akkor élő ige lesz. Ezt nem tudjuk működtetni, ez nem tőlünk függ. De működik, mert sok millió tanú tesz erről bizonytságot.

Igehirdetést hallgatni úgy szükséges, ha tudatosítom, hogy Isten által megszólított vagyok. Gyakorlatilag szabad ismernünk azt a tény, alapállást, hogy az ige-hallgatón is múlik, hogy amit hall a szószékről, vagy bárhol áhítat keretében, igévé, azaz Isten szavává válik-e a szívében, életében, vagy sem. S amikor ezt átéljük, az kegyelmi állapot. De a mi hozzáállásunk nem lényegtelen mozzanat. Isten nem szándékozik bennünket akaratunk ellenére erőszakosan kezelni, és ha mi durcásan és értetlen lélekkel „csak azért is” ellene mondunk, akkor megtörtén-

het, hogy magunkra hagy bennünket. Bekövetkezhet Isten szilenciuma. Bizony előfordul, amikor azt éljük meg, mintha elrejtőzködött volna Isten.

Amíg az a kérdésed, hogy hogyan tekinthetnénk a Bibliát Isten ígéjének, addig még nem engedted meg, hogy a Szentlélek elvégezze a szívedben az újjászületés csodáját. Az újjászületés egyenlő a felülről való megérintettséggel. Abban a pillanatban, ha ez az igazság felragyog a számodra, nincs kérdés. (Akkor majd nem kérdeztek semmit, mondja Jézus: *„Azon a napon már nem kérdeztek tőlem semmit. Bizony, bizony mondom nektek: Bármit kértek az Atyától a nevemben, megadja nektek.”* – Jn 16,23)

De keressük a választ mégis: természetesen sok ember írta a bibliai könyveket, de egy a Szerző. Ezek az íróemberek nem a saját kútfőjükből merítették az alapvető igazságokat Istenről, csak a saját képességük és szókincsük, világképük szerint fogalmazták meg. Az alapvető igazság, azaz a szent alapötlet nem a földi szerzőké. Nagyon sok helyen olvasható, hogy „ezt mondja az Úr”. De a szent alapötlet (Isten szeretete) annyiféleképpen jelenik meg, ahány író volt, és ahány kor és táj. Az ellentmondások csak látszólagosak, vagy esetlegesen csak a különféle emberi létsíkon jelennek meg. Ahány író és ahány kor – ez mind színezi a Bibliát, de mert az egész háta mögött Isten szent valósága áll, ezért csak lényegtelen kérdésekben vannak látszólagos ellentmondások, de a fő kérdés – bűn, ítélet, megváltás, üdvösség – tekintetében szent egység van a Bibliában. Éppen az a Biblia nagy csodája, hogy a történelmi keletkezésének évezredekre kifeszülő időszaka ellenére az egységes isteni gondolat vörös fonalként húzódik végig a Szentíráson. A teremtéstől az újjáteremtésig. Teremtés, bűnbeesés, a megváltás előkészítése (messiási próféciai), a megváltás megtörténte (nagyapéntek és a feltámadás) és az utolsó idők kezdete, amelynek befejeződése Krisztus visszajövetelével történik meg, ez a mi időbeli, e világi keretünk.

Úgy kell a Szentírásra tekinteni, hogy abból egyszer csak valamilyen titokzatos módon Isten szólít meg. Már leérettségizem, és egy gyógyszerraktár alkalmazottja voltam, amikor pihenésként Bibliát olvastam, tizenkilenc évesen. Eljutottam János evangéliuma 6. fejezetének végére, amikor Jézus azt kérdi a tanítványaitól, hogy sokakhoz hasonlóan ők is el akarják-e hagyni, és erre Simon Péter ezt válaszolta: „Uram, kihez mehetnénk?” Ez az egy mondatocskára ragyogott fel nekem, és akkori életem döntő kérdésévé vált. Hova? Kihez? Jézus,

Hozzád, mert Nálad a létezés minden titka, minden bajunk megoldása! Igévé vált ez a mondat, azaz átéltem, hogy Isten megszólított, és ezután jelentkeztem az Evangélikus Teológiai Akadémiára. Ezt a titkot nem lehet megmagyarázni, de szabad átélni!

11. Létezik személyes gonosz, vagy az emberi lélekben lévő gonoszt személyesítik meg?

Hátborzongatóan félelmetes kérdés, és nem a horrorfilmek miatt. Sajnos ez nagyon fájdalmas, sötét és életveszélyes realitás. Vagyis létezik személyes gonosz, és a Biblia a nevéen is nevezi. Az Ószövetségben a héber neve Sátán, az Újszövetségben pedig görögül Diabolosz, amit magyarra ördög névvel fordítunk. Mind a két név ugyanazt a Gonoszt jelöli. A héber Bibliában a Sátán a mindig mindent akadályozó, keresztező, ellenző, kritizáló, hazug és rosszat akaró, démoni, romboló erő neve, és ugyanezt a jelenséget, törekvést az Újszövetségben a Diabolosz név jelöli. A görög szó jelentése az – kiegészítendő az ószövetségi tartalmat –, hogy rendtelenséget csináló, káoszt okozó, bomlasztó, züllesztő, pusztító erő. S ez a sötét erő „csak” szinkronban van vagy kerülhet az emberi lélek negatív dimenzióival. Mert az emberi léleknek is – tapasztalati tény – sok negatív tulajdonsága van, és a negatív, sátáni hatalommal ezeken a pontokon érintkezünk, sokszor akaratum ellenére, de nem kevésszer tudatosan.

A vele – a Sátán valóságával – való elméleti foglalkozást minimálisra kell redukálni, mert mobilizálhatjuk és magunkra szabadíthatjuk, ha pusztá kíváncsiságból fakadóan „szórakozni” akarunk. Ez az intelligens erő rendkívül könnyen elkap és szétszór bennünket. Könyörögjünk Jézushoz, hogy személyesen vagy közvetlenül ne kelljen ezzel a sötét ellenséggel találkozunk, mert akkor egyedül, Jézus nélkül esélytelenek vagyunk! A halálos veszedelem abban is rejtőzik, hogy ez a sötét és negatív hatalom szuperintelligens, mert – mondják nagy igehirdetők – ha patás, szőrös, gusztyustalan, szarvakkal éktelenített, visszataszító alakban jönne hozzánk, akkor menekülnénk tőle és előle, kétségbe esve a rémülettől. Ám sokszor mi teremtjük meg azokat a lehetőségeket, amelyeket ez a negatív intelligencia ki-

használ, ezért óhatatlanul a kezére játszunk, és magunk teremtjük meg saját sorunk végzetes elrontásának drámai lehetőségét.

Ami az emberi lélekben van – sokféle gonoszság –, még nem maga a gonosz, hanem veszedelmes érintkezési vagy lehetséges kapcsolódási pont a személyes Gonosz számára. Éppen ezért a Gonosszal kapcsolatos elméleti kérdés eltúlzása helyett sokkal helyesebben cselekszünk, ha keresztyén önismeretre törekszünk a Szentírás segítségével, felismerve a bennünk levő rossz és káros törekvéseket. Jézus védelme alá kell menekülünk, hogy Szentlelkével Ő legyen segítségünkre abban, hogy növekedjünk a hitben, a szeretetben, és erősödjék bennünk a reménység, hogy Isten országában helyünk van, és örökösök vagyunk, az örök élet örökösei a mennyben. Ez a Gonosz nem is nagyon akar többet, csak ezt az örökséget elvenni tőlünk, csak attól a hittől megfosztani, hogy nekünk mennyei otthonunk van, amit Jézus készített a számunkra a golgotai kereszten bemutatott áldozata által.

Érdeemes egy röpke pillantást vetni a Szentírás őstörténetére, ahol nem helyszíni beszámolót olvasunk, hanem mélyteológiai leírást a Sátán intelligenciájáról (1Móz 3). Zseniális az első emberpár lépre csalása. Hamis kijelentést ad a Sátán Isten szájába, amikor ezt mondja Évának: „*Csakugyan azt mondta az Isten, hogy a kert egyetlen fájáról sem ehettek?*” A megszólított asszony az első apologéta, aki tehát Isten védelmére kel, hogy Isten nem olyan szívtelen, hanem csak a középben álló fáról van szó, erről mondta: „*nem ehetek abból, ne is érintsétek, mert meghaltok.*” Éva megvédi Istent! Most emelkedjünk feljebb a történet ősi tálalásánál, és kicsit elvontabban gondolkodva értsük meg: ha Isten életbevágó parancsait megszegjük, meghalunk. S erre a Sátán azt feleli: dehogy haltok meg, hanem irigy az Isten, nem akarja, hogy lássatok. S ennek a hazugságnak dől be az első emberpár. Az emberi szellemtörténet során még nagyon tehetséges gondolkodók is igyekeztek könyvekben logikai fogásokkal bizonygatni, hogy az istenhit megszegényíti az emberi életet, mert az Isten törvényei csak tilalmakat tartalmaznak. Sokan el is hitték ezt az állítást, amit az is alátámasztani látszik, hogy vannak olyan vallási változatok a keresztyénségen belül is, amelyek meg akarnak fosztani az Isten teremtette földi örömeiktől. Mintha az élő Istenbe vetett hit csak lemondás és aszkézis lenne, tehát lelki és fizikai öncsonkítás. De ez nem így van! Isten a szépet, a jót, a

szerelmet és még mennyi mindent ajándékol adott nekünk, csak semmivel sem lenne szabad visszaélni.

A Sátán veszedelmes intelligenciájára Pál apostol is felhívja a figyelmet a korinthusiaknak írott levelében, ahol azt olvassuk, hogy a Sátán a világosság anyagjának adja ki magát, ennek a drámai értelme, hogy elvakító valóság (2Kor 11,14). Mint éjjel a volán mögött, a szembejövő jármű éles fénye elvakíthat és veszedelmet teremthet.

12. Jézus űzött ördögöt, és ma is vannak olyanok, akik gyakorolják az ördögűzést. Honnan lehet tudni, hogy valaki megszállott, és milyen alapon lehet valaki ördögűző?

Senkinek sem javaslom, hogy hitbéli felkészültség nélkül belemélyedjen ebbe a témába, mert veszélyes vizekre evez. Jézusnak – Isten Fiának – természetesen hatalma volt a negatív, gonosz, romboló erő, tehát a Diabolosz felett. Megszállott vagy pszichiátriai beteg megkülönböztetésére laikusként senki se vállalkozzék, hitben nagyon magas fokú érettség, azaz szoros Krisztus-kapcsolat szükséges hozzá, és plusz professzionálisan szakmai, azaz lélektani felkészültség. A hozzá nem értő nagyon sok végzetes kárt okozhat. Nem javallott olyasmit célul kitűzni, hogy valaki ördögűző legyen. Az előző kérdésre adott válaszból is következik, hogy amennyire csak lehetséges, minél kevesebb időt fordítsunk erre a témára. Annyi igei ismeretünk legyen, hogy Jézushoz meneküljünk ezzel a teherrel, lelki kikezdettséggel, mert ennek a veszedelemnek a legyőzéséhez kevés a mi akaratunk, értelmünk, és végzetesen kevés a jó szándékunk. E tekintetben sokat romboltak azok a kasszasi-céltba vevő ördögűzést utánzó filmek, amelyek borzongatva akartak és akarnak szórakoztatni, és rettenetes tévhitbe lovalták bele az embereket.

Ha egy kicsit közelebbről megnézzük a Szentírást, való igaz, hogy nem is kevés, de nem is túl sok olyan történetet olvasunk, ahol Jézus ördögöt űzött, de itt szeretném felhívni a figyelmet arra a tényre, hogy Jézus nem „űzte az ördögöket”, hanem parancsolt nekik. Értsük jól, valóban ott áll a kifejezés, hogy ördögöt „űzött”,

de ez az Ő isteni hatalmát jelzi, neki hatalma volt arra, hogy parancsoljon az ördögöknek. Egyrészt felismerte őket, másrészt parancsolt nekik.

Márk evangélista azzal fejezi be az evangéliumát, hogy a Jézusban hívőket jelek követik, és ezek között jelen lesz az „ördögűzés” is. Hát nem világos-e, hogy ha bárki bárhol megtér, és személyes élő hite lesz az Úr Jézus Krisztusban, ott nincs helye az ördögnek, hiába is támad! Mert Krisztus védelme alatt állunk!

Az exorcizmus (ördögűzés) világa nem a mi világunk, a különféle – ezoterikus boltokban vásárolható – könyvek leírásainak semmi köze sincs a Szentíráshoz, még ha hivatkoznak is rá, mert Jézus esetében az Ő hatalmi szava a döntő. Ő mennyei hatalommal parancsolt ennek a negatív erőnek. Mi elégedjünk meg azzal, hogy ahol elkezdődik tevékenységünk nyomán a Jézussal való ismeretség, és minél jobban elfoglalja a lelket az élő Jézusba vetett személyes hit, ott annál kevésbé van esélye az ördögnek. De legyünk nagyon óvatosak és Jézusra figyelők, mert ez a gonosz erő nem egykönnyen adja fel a küzdelmet, és Jézus is céloz rá, hogy ahonnan már egyszer távozott a „tisztátalan lélek”, az ördög, oda újra szeretne visszamenni, sőt sokszoros erővel (Lk 11,24–26). A veszélyes erőről tudni kell, de a legfontosabb a szent ellenszere, azaz Jézus neve!

13. Az ezoterikus tanításokban is szerepelnek angyalok. Ezek ugyanazok, mint a bibliai angyalok?

Az ezoterikus tanok egyszerűen ezoterikus (különleges) tanok, és ezek azért vannak, mert sokaknak „viszket a fülük”, azaz van az emberben egy furcsa kívánság, a borzongás utáni vágy. Ezt Pál apostol fejezte így ki: *„Mert lesz idő, amikor az egészséges tanítást nem viselik el, hanem saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük”* (2Tim 4,3).

Mert mik is azok az ezoterikus tanok? Itt csak a lényegre koncentrálhatunk, és ezért el kell fogadnunk az egyszerűsítés munkamódszerét. A kíváncsiskodó és hatalommániás ember mindenféle eszközt megragad annak érdekében, hogy akár Istent is legyőzze, kihasználja, de ha Istent nem képes is így kihasználni, akkor

legalább a világ egyéb titokzatos erőit a saját hatalma alá vesse és uralja. A kutatók szerint az ezoterikus tanok olyan „vallás-filozófiai hitrendszerek”, amelyek okkult technikával és gyakorlattal rendelkeznek, önző, mágikus célok érdekében. Isten igéje kifejezetten tiltja ezt. Ide tartozik a mágia, az asztrológia, a spiritizmus, a halottidézés, a jövendőmondás, a jóslás stb. Ezek célja az emberi hatalom kiterjesztése egy kétes miszticizmus segítségével a természetes valóságon túl, és ezért inkább ez az egész az „alvilág erőivel függ össze”, és nem a mennyei angyalok (követek, küldöttek) világával.

A bibliai angyalok egyszerűen „csak” különböző rangú követői a mindenható Istennek, semmiféle privát praktikáról az ő esetükben nem lehet szó. Sok kedves példát említhetünk, de csak a Bibliából. Mózes 1. könyvének 16. fejezetétől kezdve hosszasan lehetne sorolni „az Úr angyala” kifejezés megjelenését, amely mindenkor az Úr teljhatalmú képviselőjét jelenti. Jákób hazafelé tart a nagybátyjától, Lábántól, és rettegve gondol Ézsaura, akit hajdan galádul becsapott, de itt és most az a tény érdekes, ami így olvasható: „*Jákób útnak indult, és találkozta vele Isten angyalai. Amikor meglátta őket Jákób, ezt mondta: Isten tábora ez!*” (1Móz 32,2–3a) Zakariás prófétáig folyamatosan szó van az Ószövetségben az angyalokról.

Az Újszövetség üdvtörténeti nyitánya pedig a karácsonyi történet (Máté és Lukács evangéliumában), amelyben Jézus nevelőapját, Józsefet az angyal figyelmezteti többször is álmában. Amikor József várandós menyasszonyát el akarná bocsátani titokban tapintatból, az Úr angyala figyelmezteti álmában, hogy nem a szokványos hűtlenségről, illetve házasságtörésről van szó, mert a Szentlélek Isten van e történet mögött (Mt 1,18). De az Úr angyala szintén álmában figyelmezteti Józsefet a Heródes-féle veszedelemre és annak elmúltára is. Érdekes fordulat az Újszövetségben, hogy a „kicsinyeknek” vannak angyalaik, és aligha vétjük el a gondolatot, ha hitben a kicsinyek közé soroljuk magunkat (Mt 18,10). Őrző angyal? Kedves kifejezés, de igazából Isten őrző, óvó, gondviselő, vezető szeretetét fejezi ki. Az angyal esetében nem az angyalra kell koncentrálni, hanem Isten félnék megnyilvánuló szeretetére.

Arra is van utalás, hogy a Krisztus által bekövetkező üdvösségben angyalokhoz leszünk hasonlatosak (Mt 22,30; Mk 12,25 és Lk 20,36). A Szentírásban közel 300 alkalommal van szó az angyalokról, de minden esetben az Úr szolgálói és eszközei.

14. Isten nem kérdezett meg, hogy akarok-e élni, de ha nem úgy élek, ahogy neki tetszik, a kárhozatba küld. Ennek mi értelme, hol itt a szabad akarat?

Ritkán vetődik fel így a kérdés, de kétségtelen, a gondolkodó embernek lehetősége van feltenni ilyen vagy hasonló kérdést. Alázattal el kell ismernünk, nem könnyű ilyen helyzetben válaszolni, mert a kérdező lelkiállapotát a szomorúság, vagy éppen az elkeseredettség, vagy éppen az értelmetlenség érzése nyomasztja. Ezért igen nagy szeretettel és alázattal kell a kérdező felé fordulni, kifejezendő őszinte együttérzésünket, és a szívünkben éljen az a reménység, hogy a szeretettel megfogalmazott válaszuk segíti a kereső vagy zaklatott lélek megnyugvását. Szabad ebben a helyzetben is felidézni az ősi bölcsességet, hogy „értelmetlen dolgok nincsenek, csak meg nem értettek vannak.” Neves igehirdető mondta ezt a vakon született ember gyógyítása kapcsán: „Ez azt jelenti, hogy nincs értelmetlen élet, csak meg nem értett élet.” (Jn 9,1–12: a tanítványok kérdése arra vonatkozott, hogy ki vétkezett a vakság miatt? A szülők? S Jézus válasza: nem vétekről van szó, hanem arról, hogy Isten dicsősége felragyogjon, ti. az újjáteremtés által.)

A lelki üresség és keserves életválság nagyon fájdalmas megnyilvánulása ez a kérdés, mert az élet felfoghatatlan csoda. Nemcsak ajándék, hanem csoda is. Az élet a legnagyobb titok. Egy biológus írta: ismerjük az élet jelenségeit, de nem tudjuk, mi az, hogy élet. Tehát még biológiailag is rejtély az élet, mennyivel inkább egzisztenciálisan.

Fel kell hívnunk arra a logikai buktatóra is a figyelmet, hogy amíg valaki nem élte meg az életét, nem mondhatja, hogy értelmetlen. Ezt Goethe mondta így: előbb végig kell élni a dolgokat, és csak visszafelé nézve láthatom meg az értelmet, például az életnek is.

Érdekes és meghökkentő jelenség, hogy „az élet élni akar”. Az ember normális ösztöne az életösztön. Ráadásul természetes igényünk, hogy az emberi élet értelmes legyen. Legyen értelmes célunk, dolgunk, feladatunk, azaz azt szeretnénk, hogy hasznos, értelmes életet éljünk. Hiszen mindig vagy gyakran így tesszük fel a kérdést, hogy ennek vagy annak mi az értelme? Másrészt: „Ha nem úgy élek, ahogy neki tetszik, akkor Isten a kárhozatba küld?” – így a feltett kérdés. Először is az életnek az Istentől kapott rendje nem azért van, hogy tetszen az Istennek,

hanem hogy a mi földi életünk rendjét, harmóniáját biztosítsa. S persze ez tetszik az Istennek! A vonatnak természetes pályája a párhuzamos sínpár, a folyónak pedig a meder. Ha a vonat elhagyja a sínpárt, kisiklik, ha a folyó kilép a medréből, pusztító özönvizet jelent. A természet rendje a természetben élőknek biztosítja az élet feltételeit. Az ember többet kapott a természet ösztönös rendjénél, mert értelmes és társas lény is, így társadalmi lény. A társadalom anarchiába sülyedne értelmes rend nélkül. Nem pusztán Istennek tetsző rendről van szó, hanem az ember privát és közösségi életét menteni és szabályozni akaró Tízparancsolatról. Emellett Isten adta nekünk az összes testi, lelki, szellemi rendet, annak érdekében, hogy minél teljesebben bontakozhassunk ki mind a három dimenziókban. Az igazi érettségünk testi, lelki és szellemi.

Ha az Istentől kapott szent és örök rendet megvetjük, akkor nem Ő küld bennünket kárhozatba, hanem önmagunk tettünk meg mindent azért, hogy torz, beteg, nyomorult, üres, magányos, elkeseredett életünk legyen. És akkor van egy elrontott, boldogtalan, céltalan, széteső életünk, az ösztönök és vágyak rabszolgaságában. A bűn rabszolgája nem a maga ura, mert a bűn uralkodik felette. Ahogy az alkoholista felett az alkohol uralkodik. Akkor inkább legyen józan belátásom, hogy Isten lehessen Úr az életem felett, és köszönettel veszem, hogy a Jó Pásztor Jézus gyakorta utána megy az elveszett bárányának. Tehát ha nem úgy élek, ahogy Istennek tetsző, akkor annak én magam látom a kárát, mert az életemet teszem tönkre. S ezért van olyan sok boldogtalan ember. A végső tragédia az, hogy ráadásul nemcsak ezt a földi életet teszem tönkre, hanem elveszítem az örök életet is. Nem Isten küld kárhozatba, hanem én navigálok bele magamat elvakult akarattal az örök romlásba. Nem Isten, hanem én magam. Isten csak szelíden hívogat, és az én szabadságom, hogy meghalljam és elfogadjam hívó szavát, amely a legtisztábban az Újszövetségben szólal meg. S ráadásul a kegyelem áldott lehetősége az, hogy a halál végső pillanata előtt is megkapjuk a megtérés lehetőségét, mint a megfeszített Jézus mellett a két lator (bűnöző) esetében az egyik, aki közvetlenül a halála előtt ki tudta mondani, hogy Jézus emlékezzék meg róla, amikor majd eljön az Ő királyságába (Lk 23,40–43). Ha életünk végén – mint Tolsztoj *Ivan Iljics halála* című kisregényének főszereplője – rádöbbenünk életünk végzetes elrontottságára, még mindig ott van a bűnbánat lehetősége: Jézus sebeiért, könyörögve kegyelmet és bűnbocsánatot kérni. Még az utolsó pillanatban is.

15. Egyes keresztyének szerint nincs is kárhozat, a kárhozat nem fér össze Isten szeretetével, végül mindenki üdvözülni fog.

Bizony jó lenne, ha nem lenne kárhozat, de a Bibliát, főleg az Újszövetséget, vagyis azt a könyvet, amely Isten kinyilatkoztatását, igéjét tartalmazza, nem negyíghatjuk. Jézus szavával kapcsolatosan – „*aki pedig nem hisz, elkárhozik*” (Mt 16,16) – nem tehetünk úgy, mintha nem mondta volna. Valóban van olyan gondolkodásmód, hogy „üdvüniverzalizmus”, vagyis e felfogás szerint úgymint mindenki üdvözül. Igen, mindenki, aki elfogadja Isten szeretetét, azaz Krisztus megváltó kegyelmét. Ezzel a tétellel mintha csak azt mondanám, hogy mindenki tiszta lesz, aki megmosdik. Ott a lehetőség a tisztálkodásra, és aki él vele, tiszta lesz. De ki a vétkes, ha lesznek olyanok, akik nem élnek majd a tisztálkodás lehetőségével? Nem törvényről, hanem evangéliumi kegyelemről van szó: elfogadni, hogy Isten igaznak jelent ki Krisztusért, és hív az örök országba és mi megyünk.

Minden hívő gondolkodó számára az igazi nagy dilemma az Isten szeretetének és igazságának az emberi módon feloldhatatlan feszültsége. Mert ha végtelenítjük az Isten szeretetét, háttérbe szorítjuk az igazságot, és akkor büntetlenek maradnak a bűnök. Ez pedig nem lenne igazságos. Ennek a feszültségnek egyetlen feloldása van: a golgotai kereszt Báránya. A kereszttáldozat. Az isteni igazság és az isteni szeretet dialektikája csak Krisztus golgotai áldozatában oldódott fel, amikor Ő szenvedte el a bűneinkért a büntetést. Jézus Krisztus másik neve: Isten báránya. Ő az, aki magára vette, vállalta a mi bűneinket. Sok irodalmi illusztrációja van ennek, pl. Jókai Mór *A kőszívű ember fiai* című regényében (az Ödön és a Jenő nevek összekeverése következtében a „vétlen” testvér vállalja a büntetést). De ez csak egy irodalmi példa. Isten szeretete Jézus Krisztusban öltött testet, és Ő szenvedte el az ítéletet helyettünk. Nekünk „csak” Megváltónkhoz kell fordulnunk védelemért.

Másrészt tisztázni szükséges a szeretet fogalmát, és ki kell tágítani ennek a fogalomnak a spirituális tartalmát. Ugyanis Isten szeretete nem pusztán érzelmi megnyilvánulás, hanem újjáteremteni szándékozó szent lehetőség.

A szeretet egyúttal készség is: Isten kész mindenkinek megadni az élet és az örök élet alapvető feltételeit. S meg is kaptuk, de az a nagy kérdés, mit kezdünk

vele. Észre vesszük-e, hogy már az a titokzatos jelenség, hogy élünk, egy különleges lehetőség? Isten szeretete és igazsága a golgotai kereszten keresztezi egymást, és nekünk ez adatott öröklétünk forrásául.

16. Minden ember örökké él kárhozatban vagy üdvösségben? Nincs köztes megoldás, hogy egyesek megsemmisülnek?

Lehet spekulálni, képzelegni, titkos tanokba belebújni, de ezek olyan kérdések, hogy csak annyit tudhatunk róla, amennyit a Szentírás elénk ad. Tehát amit ott találunk, vagy komolyan vesszük, és akkor a kérdés eldőlt, vagy elvetjük, és akkor elvetettük a beszélgetésünk összes keresztyén alapját, és elfordultunk Jézustól.

Alázattal kell tudomásul venni, hogy nem ismerjük és nem értjük az idő, és még kevésbé az örökkévalóság fogalmát. Itt az emberi logika sokszorosan zsákutcába téved, mert a rendelkezésünkre álló fogalmi apparátussal nem tudjuk a teljes valóságot megragadni. Nemcsak az idő fogalmának megértése okoz gondot, hanem a semmi, a megsemmisülés szava is. Ez is egy képtelen kifejezés, mert azt valóban mondhatjuk, hogy ez vagy az a dolog, tárgy nincsen vagy nem létezik, de mit mondjunk a semmire? Létezni sem tud a semmi, mert akkor már valami.

Ez egy olyan kérdés, amivel Isten szuverén felségterületére merészkedtünk, és jobb lenne óvatos alázattal az Úr Jézushoz fordulni, és komolyan venni azt a kijelentését, hogy Ő a feltámadás és az élet, és aki hisz Őbenne, annak üdvössége van. Természetes, hogy ha a mi földhöz ragadt emberi fogalmainkból indulunk ki, akkor önmagunkat saját logikánk zsákutcájába navigáljuk, és nem tudjuk „elképzelni”, nem tudjuk megfogalmazni az „örökkévalóság” lényegét, és a saját képtelenségünkéből és tudatlanságunkból vezetünk le végzetesen téves tételeket Isten valóságára nézve. Legnagyobb alázattal kell kimondanunk ezt a fogalmat: örökkévaló. Ugyanis az örökkévaló nem az idő végtelenített változata, hanem – mondjuk így – egy általunk még egyelőre felfoghatatlan minőségi kifejezés. Minden példa gyenge, de érzékeltet valamit: az egydimenziós lény nem tudja elképzelni a két dimenziót, és még kevésbé a hármat. Egyelőre se az időből, se a térből nem tudunk kilépni, vagy akár gondolatilag is ezekről egy elméletet megfogalmazni.

Fontos feladatomban, hogy megszívlevélve a Szentírásnak köszönhetően az Örökkévalóság egyelőre felfoghatatlan és elképzelhetetlen valóságát, törekedjem az örök cél felé, és igyekezzem ebben segíteni az embertársaimat, testvéreimet is. A többit bízzuk Istenre!

17. **Mi az a második halál, amiről *A jelenések könyvében* szó van? (Jel 20,14)**

A „második halál” ennek a mostani teremtésbeli (természeti és történelmi) korszaknak a végleges vége, azaz Krisztus visszajövetele és az utolsó ítélet után következik be. Hogy új korszak kezdődik-e majd, vagy már „csak” az újjáteremtett föld és ég létezik, ezt egyedül a Teremtő tudja és dönti el. Tehát az utolsó ítélet után minden lezárul, amit azelőtt látható világnak tartottunk.

Mulandó életünkre nézve egyértelmű, hogy az „első halál” az, amikor szívünk utolsó dobbanása és az agyhullámaink eltűnése után – a külső szemlélő szerint – befejeztük a földi tevékenységünket. Igazából arra kell törekednünk, hogy a „halál” bibliai fogalmát megértsük. Mi „csak” az anyagi, biológiai élet felől, azaz egyoldalúan és alulnézetből közelítjük meg ezt a nyomasztó jelenséget, de a bibliai felfogás szerint a halál lényege ez: „Istentől elszakítva létezni”. A második vagy végleges halál azt is jelentheti, hogy az Istent véglegesen és akarattal elutasítók véglegesen és végzetesen elszakadnak Istentől, és mivel a létezés minden mozzanatában a létezést Isten léte biztosítja, akár a végleges nemlétezésként is felfoghatjuk ezt az állapotot. Illetve nem tudjuk ezt igazán felfogni, de érzékelünk kell a mostani, jelenlegi tudatunkkal, hogy Isten nélkül elképzelhetetlenül rettenetes végzet a részünk. Létünk egy véghetetlen vákuumba kerül, és ettől a kijelentéstől kezdve már csak paradoxonokkal tudjuk magunkat kifejezni, amit azonban lelkünk mélye megért, hiszen békétlen és boldogtalan emberek nem is egyszer sóhajtva mondják saját életünkre: nem élet ez! Nagyon egyszerű példa: bárki életében előfordulhatott már az a rettenetes életérzés, mintha – valami tragikus ok miatt – megsemmisült volna. Ott áll és döbbsenten nézi életének rettenetes romjait. Ezt a nyomasztó fogalmat (a második, örök halál) csak hasonlatok-

kal tudjuk érzékeltetni, és sóhajjal tesszük hozzá: ne kelljen ezt senkinek sem megismernie. Ahelyett, hogy a „második halál” vélhetően iszonyatos jelenségét megtapasztaljuk, rezonáljon a szívünk Jézus kijelentéseire, részben amikor az Ő követésére hív bennünket, másrészt amikor arról beszél, hogy ő az út, az igazság és az élet (Jn 14,6). Lázár sírja közelében (Jn 11), a zokogva gyászoló nőtestvéreknek mondja Jézus ezt a nagyon szép ígét: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is él.” (Jn 11,25) A „második halál” megismerése, megtapasztalása helyett ismerjük meg inkább a „második életet”, azaz Jézus Krisztus megváltó művének köszönhetően az örök életet.

18. A megvilágosodás és az újjászületés ugyanaz?

Igen is, meg nem is. Igen, ha a megvilágosodás azt jelenti, hogy valaki felismeri Krisztust mint Megváltót, és az addigi sötétben tapogatózó életét a Szentlélek világossága ragyogja be. Ha ez a megvilágosodás azonos azzal, hogy a világ világossága – azaz Krisztus fénye – beleragyo az életembe, és én erre igent mondva újjászületett (megújult) életet kezdek élni, akkor igen. De ha csak egy aha-élményem van, és minden hidegen hagy a továbbiakban is, akkor csak egy átmeneti szellemi izgalomban volt részem, és ez nem használ nekem semmit. Ha ez az a fajta megvilágosodás, amelyikben Krisztus a minket megváltó művét látatja meg velünk, akkor azonosnak mondhatjuk a megvilágosodást és az újjászületést.

A megvilágosodás azonban lehet egy mulandó lelki élmény valamilyen külső tényező hatására, amely múltával minden újra homályossá, értelmetlenné és érthetlenné válik. Akkor tévesen véltük, hogy megvilágosodásban volt részünk. Éppen ezért világosan különbséget kell tennünk a megvilágosodás szubjektív, lelkünkben lejátszódó élménye és a Krisztus által elvégzett, tehát tőlünk független (objektív), de értünk történt golgotai művének felismerése között. A megvilágosodás a pillanat fogságában élő ember élménye, és csak akkor lesz tartóssá, ha lelkünk részévé válik Krisztus megváltói műve.

A megvilágosodás emberi élmény, a megváltás története Krisztus Jézus műve. Ha a kettő a Szentlélek Isten segítségével összetalálkozik a lelkünkben, akkor

szent azonosság alakul ki bennünk, ami hitbeli bizonyosság formájában jelenik meg számunkra. Ha a kettő találkozik, az kegyelmi állapot, és a hitbeli bizonyosságunk minden további kérdésünk ellenére is megingathatatlan lesz. Felismerés, elismerés, elfogadás, és így elindulunk a beteljesedés útján. A Lélek világosságánál felismerem Krisztus történetének az értelmét, rendeltetését, és azután elismerem, hogy mindez az én érdekemben történt, boldogan elfogadom a felkínált kegyelmet, és a Lélek segítségével új úton indulok, de nem a halál, hanem az üdvösség felé.

19. Miért jobb a keresztyénség, mint más vallások? Hiszen a legtöbb vallás egyetért Jézus tanításával, az embereket az ego megtagadására, békességre, mások iránti elfogadásra, szeretetre tanítja.

Igazából egyetlen döntő különbség van az igazi keresztyénség és a többi vallás között: az igazi keresztyénség azt jelenti, hogy a most is élő Jézus Krisztussal van élő kapcsolatom. A különféle vallások között nem feltétlenül az etikai hasonlóságok vagy különbségek a döntőek, hanem JÉZUS személye. A másik döntő különbség, hogy a Jézus Krisztusba vetett hit nem pusztán az emberi lélek szférájában lejátszódó misztikus gondolati elemek szövedéke, hanem Isten Szentlelkének az ajándéka. Tehát a másik döntő különbség a Szentlélek titka és titokzatos jelenléte az életünkben, és így a Krisztus-hitre való jutásban. Az összes többi vallásnak nagyon komoly lelki, szellemi, etikai értékei vannak (kivéve a destruktív, romboló vallási jelenségeket), de egyiknek sincs meg az a lehetősége, hogy bensőséges, meghitt, személyes, beszélgetős gyermeki kapcsolatot teremtsen a menyeyei Atyával, mégpedig a jelenben is. Az élő hitű keresztyén ember szívében, életében ez történik a Krisztus által megígért és elküldött Szentlelke által. A velünk levő Jézus Krisztus által.

S az is egy nagyon fontos különbség, hogy a keresztyénség Ura nemcsak tanítja mindazt, ami a kérdésben megfogalmazódott, hanem erőt, képességet is ad a hit megéléshez. Jézus nemcsak egy nagy Tanító volt, nemcsak egy zseniális rab-

bi, hanem Isten Fia, aki tisztában volt és van az emberi gyengeséggel, elesettséggel, erőtlenséggel is, és ezért nyomorúságunkban kíségt bennünket. Döntő dolog, hogy erőt is ad mindehhez azoknak, akik ezt készek elfogadni. A többi vallás jeles alapítói vagy kiemelkedő tanítói „csak” tanítanak, oktatnak, igyekeznek utat mutatni. Való igaz, hogy sok bölcsesség van a szavukban, tanításukban, de egyedül Jézus az, aki nemcsak hűvös kívülállóként tanít, hanem erőt is akar adni ahhoz, hogy felismerjük és megéljük, hogy az énünknel (ego) fontosabb a másik ember, és hogy igyekezzünk az Ő segítségével békességben élni minden emberrel.

Minden hasonlat sántít, de a vallások és Jézus Krisztus egyháza között hasonló a különbség, mint az úszómesterek között. A vallások és megalapítóik ahhoz az úszómesterhez hasonlítanak, akik látja a vízben a fuldoklót, de csak jó tanácsokat adnak a partról, miközben a fuldokló egyre erőtlenebb. Jézus azonban ahhoz az úszómesterhez hasonlít, aki beugrik a vízbe kimenteni az örvényből a fuldoklót.

Ezért van sokkal nagyobb lehetőség az élő Úr Jézus Krisztust szívből valló és követő keresztyénségben, szemben az ún. más vallásokkal, amelyeknek emberi értékeit, bölcsességeit nem vitatjuk el. De erőt csak egyedül Jézus ígér és ad! Ám ennek a tapasztalatnak a birtokában semmiképpen sem nézzük le a többi vallást, hanem boldogan adunk hálát a rendelkezésünkre álló szent lehetőségért, hogy élő Urunk van, és amennyire rajtunk múlik és tőlünk telik, erről bizonyosságot teszünk azoknak, akik előtt ez az élmény még nem nyílt meg. S van bennünk annyi alázat, hogy a mindennapi életre nézve másoktól is, más vallásoktól is tudunk tanulni, de Megváltónk, azaz Üdvözítőnk csak nekünk van, aki azonban „mindenkit” hív az Ő követésére. A mi Urunk *„azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére.”* (1Tim 2,4)

20. **Maga Jézus mondta, hogy Keresztelő János Illés próféta reinkarnációja. Mi a baj a reinkarnáció tanával?**

Reinkarnáció (újraszületés) helyett a Szentírás alapján az inkarnációt (megtestesülés) tanítjuk. Nem mi születünk újra, hanem Krisztus született meg értünk (az ige testté lett = inkarnálódott), hogy mi újjászülethessünk. Tehát nem újra szü-

letünk, hanem Krisztusban a Lélek által újjászületünk! Ennek többféle következménye van: így leszünk kegyelmet nyert bűnösök. Ezzel együtt az üdvösség részesei vagyunk. De fontos megértenünk, hogy a mi újjászületésünk lelki-szellemi valóság, és nem egy biológiai folyamat.

Reinkarnáció alatt fizikai folytatódást értenek, csak más szintű, más minőségű testi formában. Illés és Keresztelő János között ilyen fizikai értelmű újrászületésről (vagyis valóságos megszületésről) szó nincs. Kapcsolatuk nem biológiai vagy fizikai, hanem Isten Lelke által biztosított kapcsolat. Illés nem a maga fizikai valóságában született újra Keresztelő János alakjában. Egy ószövetségi prófécia ismert volt Jézus korában, mégpedig az Ószövetség utolsó prófétái könyvében ezt olvassuk: „*Én pedig elküldöm hozzátok Illés prófétát, mielőtt eljön az Úr nagy és félelmetes napja*” (Mal 3,23). Jézus kijelentését pedig így olvassuk a Máté evangéliuma szerint: „*Illés már eljött, de nem ismerték fel*” (Mt 17,10–13). De itt Jézus önmagára mutat! Vagyis nem egyszerűen csak Keresztelő Jánosról van szó, hanem Jézusról magáról. Értsük világosan: Jézus utal Keresztelő Jánosra is, de nyomatékosan önmagára. A tanítványok annyit értettek meg, mintha csak Keresztelő Jánosról beszélt volna. Neki azonban nem volt „helyreállítási feladata”, ahogyan olvassuk az evangéliumban Jézus kijelentését: „*Illés valóban eljön és helyreállít mindent*” (Mt 17,11)! Keresztelő Jánosnak „csak” az Úr útját kellett előkészítenie, aki majd második visszajövetelekor „helyreállít”, azaz újjáteremt mindent.

Keresztelő Jánosban nem Illés reinkarnálódott, hanem ugyanaz a prófétai Szellem szólal meg, csak Keresztelő János esetében a szent feladat a Krisztusra mutatás. Illés nagy küzdelme a pogány Baal-kultusz ellen folyt, és Isten különleges ószövetségi követe volt egészen a tüzes szekérig. Keresztelő János Istennek ugyancsak különleges megjelenésű és életvitelű követe volt. Azt olvassuk róla (Mt 3,1–12), hogy „*teveszőr ruhát*” viselt „*dereka körül bőrvél*”, s ez még az akkori jeruzsálemi városi divattól is idegen volt. Már pusztán ez a látvány is prófétai hangulatot keltett a kortársakban. Étkezése is szokatlanul egyszerű, a „*sáska és erdei méz*”. Mindez határozott figyelemfelkeltés! Egyrészt a bűn felismeréséről és a bűnbánatról szól, másrészt – és ez a döntő – Jézus Krisztusról tesz bizonyosságot, akiről ezt mondja: „*Íme, az Isten báránya, aki hordozza a világ bűnét*” (Jn 1,19–34).

A reinkarnáció szimpatikusnak látszó, javításra lehetőséget felkínáló tanítását alapjaiban a bűn miatt megromlott embervoltunk cáfolja. Ebben az egyszeri földi

életünkben is újra és újra elkövetjük ugyanazokat a hibákat és bűnöket, mert önmagunkon nem tudunk segíteni, ezért sem lehetséges az önmegváltás. Nem újra, hanem újjá kell születnünk, egyedül az segíthet! De ebben az állapotban sem mondhatunk le arról, hogy Jézus vezessen minket az életünkben. Nélküle időről időre mindent elrontunk, születhetnénk akárhányszor, de ha Lelke által újjászületünk, akkor valami egészen más bontakozik ki az életünkben. Ez a folyamat is egy „nemes harc”, azaz küzdelem, ahogy Pál apostol is megtapasztalta. Az újjászületés lényege: felülről, Isten felől való radikális megérintettség.

21. Egyes keleti vallások, ezoterikus tanítások szerint Isten bennünk van, meditáció által tudjuk elérni.

A titokzatos szent Isten valósága mellett (fogalmi beszédünk korlátait tartjuk tiszteletben) az ember valósága a másik hatalmas titok. Istenről a Szentírásban ezt olvassuk: *„De vajon lakhatik-e Isten a földön? Hiszen az ég, sőt az egeknek egei sem fogadhatnak magukba téged, hát még ez a ház, amelyet én építettem!”* (1Királyok 8,27 és 2Királyok 2,5; illetve 2Királyok 6,18) Az „egeknek egei” mai kifejezéssel egyszerűen a végtelent jelenti, sőt fokozhatjuk úgy is, hogy a „végtelenek végtelenje”. Nem ez a számunkra felfoghatatlan és emberfeletti mérhetetlen valóság fogadja be Istent, hanem a szent Isten öleli magába mindezt. Istent a végtelenség nem tudja befogadni, Isten a befogadó. A nagy meglepetés éppen az, hogy ez a hatalmas Isten megérintheti a szívünket, és mintha lakozást venne benne. Boldog élmény, de nem a mi szívünk terméke. Ezt a csodát Ő hajtja végre bennünk!

Az ember valóságáról egy elgondolkodtató kijelentést a 8. zsoltárban találunk: *„Ha látom az eget, kezéd alkotását, a holdat és a csillagokat, amelyeket ráhelyeztél, micsoda a halandó – mondom –, hogy törődsz velem, és az emberfia, hogy gondod van rá? Kevéssel tetted őt kisebbé Istennél, dicsőséggel és méltósággal koronáztad meg. Úrrá tetted kezéd alkotásaim.”* (Zsoltár 8,4–7) Ez az a szent titok, ami miatt képesek vagyunk Istennel kapcsolatba kerülni. Isten „tett minket” alkalmassá arra, hogy szóba állhasson velünk, és mi vele. Ugyanakkor a titokzatos kapcsolat közöttünk Pál apostol szerint ez: az emberek feladata, *„hogy keressék az Istent, hátha kitapinthatják és megtalálhatják, hiszen nincs*

is messzire egyikünkötől sem; mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk” (ApCsel 17,27–28). Isten mindent áthat, jobban, mint a levegő vagy a hőmérséklet. Télen a meleg szobában átjár a meleg, de ez a meleg nem lakik bennünk, mi élünk, mozgunk és vagyunk a melegben. Isten szeretete áthat, átjár minket, bennünk van, mint a meleg, de nem lakik bennünk, csak jelen van.

Nem Isten, csak az isteni van bennünk, teremtettségünknel fogva (lehelete). Sajnos az ember fellázadt Isten megnyilvánuló szeretete ellen, erről számol be mély értelmű jelképrendszerrel a bűneset története (1Móz 3). Pedig teremtettségünknel fogva különös kapcsolatban lehetnénk Istennel: *„megformálta az Úristen az embert a föld porából, és élet leheletét lehelte orrába”* (1Móz 2,7).

Ha az ún. keleti vallások és egyéb ezoterikus elméletek rendszere szerint gondolkodunk és meditálunk, akkor nem Istent leljük meg magunkban, csak az Istenre való utalást, azaz az istenit, de ebben az esetben egyszerűen csak önimádkóká válunk. Ám szükséges a meditáció, mert az a lelkünk befogadóképességét fokozza, érzékennyé teszi a szent ige iránt, azaz Isten felé nyitottá leszünk. De Istent nem mi érjük el, Ő maga lépett be a világunkba, hogy megszólítson minket igéjével, evangéliumával, és a mi drága lehetőségünk a befogadóképesség (amit szintén tőle kapunk).

Isten kegyelméből azonban mégis bekövetkezhet a csoda, amit Pál apostol önmagával kapcsolatban így fogalmaz meg: *„Krisztus él bennem”* (Gal 2,20). Ám ennek kettős előfeltétele van: a golgotai kereszt Krisztusa és a szívünkben – a Szentlélek által teremtett – hit! Bennem a Krisztus! Mert Őelőtte, azaz megterésem előtt csak egy teremtsébeli adottság van bennem, ami a bűneset (1Móz 3) miatt össze-tört, összekuszálódott, zavarossá vált.

A meditációval nem Istent tudjuk elérni, hanem nyitottá, készségekké válunk általa, hogy jobb legyen a fogadókészségünk. A meditáció olyan, mint az antenna-állítás a jobb vétel érdekében. Lelki talaj-előkészítés, hogy jobb legyen a magvetés (igehirdetés) után a termés. Nem mi teremtjük a felkelő napot, de az ablakdeszkák kinyitásával beengedjük a napfényt az otthonunkba.

22. **Mi a rossz az asztrológiában? A „három királyok” is csillagjósok voltak.**

Az asztrológia tagadhatatlanul nagyon régi emberi kíváncsiskodás, kukucskálás a jövőbe. A történészek szerint kb. a Kr. e. 8. század óta ismert történelmi jelenség, és földrajzi értelemben is elterjedt. Nem tévesztendő össze az asztronómiával, amely a végtelen csillagvilág törvényeit hivatott kutatni. Az asztrológia segítségével az ember azonban – leegyszerűsítve – a saját életének a jövőjét szeretné meglesni, tudakolni. Aprópénzre váltott akció: tudni a holnapot, belelátni abba, hogy mi fog következni. Különösen is ilyen szellemi stílusban jelenik meg az asztrológia a különféle napilapokban, hogy – a napilap horoszkópja szerint – mi várható az adott napon. A Szentírásban Isten határozottan tiltja a jövőmondást (pl. 3Móz 19,31 és 20,27 vagy 5Móz 4,19). Az egyértelmű szentírási tiltás mellett az is megállapítható, hogy ezek a napilapokban megjelenő horoszkópok általános laposságokat, frázisokat tartalmaznak. Ennek ellenére vagy emellett felhívjuk a figyelmet egy ismert lélektani veszélyre: az önmegvalósításra. Emberi lelkünk működése olyan, hogy vannak önbeteljesítő jóslatok. Valakinek egyszer azt jóslták, hogy egy bizonyos napon súlyos baleset éri. Az illető évek alatt elfelejtette a végzetes jóslatot, de amikor a kijelölt nap közeledett, hirtelen eszébe jutott a dolog, és egyre jobban szorongani kezdett, s erre a balesetre koncentrált lélekben. Görcsössé vált a viselkedése és a baleset valóban be is következett. Ezt nevezik önbeteljesítő jóslatnak. Ezért is nagyon veszélyes az ilyesmivel játszani.

Két oldalról is kritikai éri az asztrológia (csillagjósolás) ügyét. Egyrészt találkozhatunk a természettudományos kritikával, másrészt a Biblia kritikájával. A természettudományok szerint az asztrológia nem felel meg a tudományos alapelveknek, és nem igazolható objektív módon. A Szentírásban Isten ígéje tiltja, aminek nagyon egyszerű az oka: ha a csillagokból akarná az ember kiolvasni sorsát, teendőjét, akkor ezzel az alapállásával éppen attól az egy igaz Istentől fordulna el hamis források felé, aki kinyilatkoztatva pontosan megmondja az embernek a sorsát és teendőjét. Az Ige kijelenti, hogy csak Istenre szabad hallgatnunk, aki az övét „kézen fogva vezeti.” Ha Ő kézen fogva akar minket vezetni, akkor miért engednék el az Ő kezét!?

Ha valaki a csillagoknak, csillagállásoknak hisz, megtagadta Istent, aki kijelentette, hogy az Ő velünk kapcsolatos terveit csak tőle kérdezzük meg. Az asztrológia egyik legveszélyesebb eleme az önszuggesztíó felgerjesztése, vagyis inkább az önbeteljesítő jóslatok jelensége, ahogy erről már írtunk.

Tehát ne úgy mondjuk, hogy rossz az asztrológia, hanem úgy, hogy egy téves alapképletre építő, meglehetősen bonyolult szellemi rendszer helyett nekünk van egy sokkal jobb forrásunk arra, hogy eligazítást kapjunk a mindennapjainkra és az örök életünkre nézve is. Az asztrológia sokkal több bizonytalanságot tartalmaz, mint Isten ígéje. De ebben a legnagyobb vétek, hogy Istentől fordulok el, ha nem tőle kérek igei útmutatást. Ez a sajátos szellemi rendszer Isten titkaiba akar belesni. Olyan, mint a titokban kukkoló ember, megengedhetetlen módon leleselkedik. Ez a leselkedés Isten szentségét sérti. Mert Isten a maga ígében akarja tudomásunkra hozni az akaratát, és az ember rendeltetését, célját.

Még az ókori Nebukadneccar, Babilónia királya is megtapasztalta, hogy nem megy semmire a mágusokkal, igézőkkel, varázslókkal és csillagjósokkal. (Dán 2,2 és a következő versek) Hiába kérte tőlük nyugtalanító álma magyarázatát, egyedül az a Dániel volt képes értelmezni azt, akiben „szent, isteni lélek” lakott (Dán 5,11). Dániel módszere egyszerű volt a király álma kapcsán: irgalomért könyörgött társaival együtt, hogy lepleződjék le a titok, és látomásban kapta meg Istentől a választ, és „áldotta érte a menny Istent” (Dán 2,19). Dániel még azt is elmagyarázta a királynak, hogyan tudta ő megfejteni az álmát: „Van Isten a mennyben, aki a titkokat feltárja” (Dán 2,28). Tehát Isten mondja meg a jövődőt, és nem a földi leselkedők, jósok, asztrológusok. Dániel alázatosan megvallja, hogy a titok őelőtte nem azért tárul fel, mert bölcsőbb lenne a babilóniai bölcséknél, hanem csak és kizárólag azért, mert Isten tárja fel azokat előtte.

A „háromkirályok” (Mt 2) nem csillagjósok voltak, legfeljebb csillagászok, pontosabban annak a kornak a tudósai, akik azonban egy égi jelenségből („láttuk az ő csillagát”), egy hatalmas üdvtörténeti üzenetet olvastak ki, amely a megszületett Krisztushoz vezette őket. Ha az előbb felsorolt vagy érintett ezoterikus dolgoknak kizárólag az lenne a szolgálatuk, hogy Krisztushoz vezetnek minket, akkor még dicséretesek is lehetnének, de általában éppen nem erről van szó, hanem Istentől távolítanak el.

23. A Biblia is tud spiritizmusról, halottidézésről. Mi a baj ezekkel? Ha kapcsolatot teremthetünk elhunyt szeretteinkkel, kinek ártunk ezzel?

A Biblia valóban tud a halottidézésről, vagyis a spiritizmusról, de tilalom alá helyezte. Az előző témánál már idéztük a Szentírást: „*Ne forduljatok halottidézőkhöz, és ne tudakozódjatok jövőmondóknál, mert tisztátalanokká teszitek magatokat velük. Én, az ÚR, vagyok a ti Istenetek!*” (3Móz 19,31)

Elolvashatjuk az éndori asszony történetét Sámuel első könyvéből, a 28. fejezettől. Izrael és a filiszteusok között háborús feszültség volt, és amikor Saul meglátta a filiszteusok hatalmas seregét, „*megjédt és megrettent a szíve.*” Sámuel próféta azonban ekkor már halott, és nincs más, akitől tanácsot kérhetne a megrettent király. Halottidéző asszonyt kerestet, mert korábban ő maga „*távolította el az országból a halottidézőket és jövőmondókat*” a mózesi törvényeknek engedelmeskedve. Tanácsot szeretne kérni a már halott prófétától, Sámuelről. Így lelnek rá az éndori asszonyra, aki először a tilalom miatt nem akar engedelmeskedni, csapdát sejt, de a tilalmat kiadó Saul személyesen nyugtatja meg, hogy nem lesz semmi baj a halottidézésből, csak teljesítse a kérését, Sámuelre idézze meg. Amikor Sámuel alakja felbukkan, kemény szemrehányással illeti Sault: „*Miért háborgattál, és idéztél fel engem?*” S így tudja meg Saul király, hogy sorozatos engedetlensége miatt ő is meghal fiaival együtt. Tehát a megidézett Sámuel nagyon haragszik Saulra, hogy ilyet tett. Tehát Saul király csak rontott a helyzetén. A Biblia tud a halottidézésről, de elítéli, mondván, hogy a jövő vonatkozásában egyedül csak Istent szabad megkérdezni. Egyetlen „hasznunk” van ebből a történetből: egy bibliai utalást kaptunk a halál utáni valóság tényére!

A téma azért is tilalmas, mert rengeteg a sarlatánság, a szélhámosság ezen az ingoványos területen. Hatalmas a visszaélés lehetősége! Különbösen is, az elhunyt szeretteinkkel aligha lehet valóságos kapcsolatot teremteni, mert a legtöbb esetben csak a saját tudatalattink más által felébresztett tartalmainak megjelenéséről van szó. Nagyon bonyolult az emberi lélek, és óriási a saját lelki tartományunk. Az is végtelen! – Ártani? Gyászunkban önmagunknak ártunk elsősorban, mert a csalóka illúziók miatt nem tudjuk egészségesen és teljesen befejezni azt, amit a szakirodalom gyázmunkának nevez. Általában azok keresnek kapcsolatot az el-

hunytal, akiknek súlyos elintézetlen ügyük volt velem, a nem régen eltávozott hozzátartozóval, és ilyen kifecamodott módon szeretnék a helyzetet korrigálni. A hívő, Krisztusban bízó ember tisztában azzal, hogy elhunytjaink Krisztus kegyelmében vannak. Ez nem kozmológiai hely, Isten szeretetének titokzatos, szent valósága.

Nem léphetünk kapcsolatba a halottainkkal, pusztán a saját tudatalattink döbbenetes működéséről van szó. Itt már a mélylélektan bonyolult tudományának a területére léptünk, és ez nagy óvatosságra int bennünket. Jézus tudta, hogy mi van az emberben (Jn 2,25), de mi nem tudjuk, hogy milyen sötét erőket szabadíthatunk fel magunkból. Túlságosan is veszedelmes terület ez. Szeretettel csak azt tanácsolhatjuk, hogy a hit alázatával fogadjuk el a Szentírás tanítását, üzenetét, és ebben nyugodjunk meg.

24. Mi a különbség a buddhista meditáció és a keresztyén meditáció között?

Mint a köldöknézés és a szív kitérülése között. A buddhista befelé néz önmagába, a keresztyén meditációban arra készülünk, hogy az élő Jézussal találkozzunk. Az élő Jézussal az igében és a szentségben találkozunk, azaz ehhez a lelkünk befogadókészségére van szükségünk. Amikor keresztyénként becsukom a szemem, nem egyszerűen a saját lelkem mélységeibe akarok alászállni, hanem készségesen várom az Úr Jézussal való találkozást a lelkemben. Ez abban fejeződik ki, hogy egyszer csak meghallom és meglátom Jézust. Vagy egyszerűen tudom, hogy „Ő AZ”. Mert Ő lépett be az életembe, lelkembe. S kialakulhat egy szent és drága párbeszéd köztünk, és ezt tekintjük az imádság magasiskolájának. Az imádság alsó szintje, amikor mi elmondjuk az előírt és a nem előírt imádságokat, majd áment mondunk, s megyünk tovább. A magasiskolában a válaszra is sor kerül, és ez már egy szent párbeszéd az Úr Jézus és köztünk.

Nem bántjuk a buddhista és egyéb meditációt, mert gyakorlóit megdöbbenő, sokszor felfoghatatlan dolgokra képesek általa, de megvan a maga veszélye. A lélek mélységének sötétségéből nem biztos, hogy mindig nekünk áldást hozó erők merülnek fel. De amikor ígét olvasunk vagy hallgatunk, akkor nem önmagunk-

ra koncentrálnunk, és a keresztyén meditáció sem önmagunkra és önmagunkba figyelés, hanem Jézus érkezésére várunk. De ehhez is fontos a minél alaposabb igesmeret. Mert Jézus (és minden vele együtt) hozzánk az igében és a szentségekben érkezik. Elcsendesedésre, nyitottságra, figyelemre, koncentrációra van szükségünk ennek érdekében.

A különbség tehát nem a testtartásban, hanem a lelki célban van. A keresztyén meditációnak is megvannak a fontos külső formái, de mindez annak érdekében, hogy a lelkünket, lényünket előkészítsük az Úr Jézussal való találkozásra. Istentiszteletre is úgy kellene mennünk, hogy felkészülünk arra, és nemcsak testi (öltözködés), hanem lelki ételemben (imádsággal) is. Ahogy az orvos a műtét előtt bemosakszik, a keresztyén embernek is lelki bemosakodásra van szüksége a szent találkozáshoz, aminek a lényege a bűneink fel- és elismerése, és ezután várhatjuk, hogy a szent ige megérintse a szívünket, és átélhessük a megtisztulást, a megszentelődést, az újjászületést, a lelki felfrissülést, a megújulást.

Gyanús az, ha egy meditáció vagy esetleg istentisztelet után még fáradtabbak, még csüggedtebbek vagyunk, mint előtte voltunk. Akkor meg kell keresnünk ennek az okát vagy okait. Bennünk van-e a hiba, vagy a körülményekben? Vagy mindkettőben? Érdemes egy-egy istentisztelet után feltennünk magunknak azt a kérdést, hogy milyen lelki táplálékot kaptunk az istentiszteleten. Ha ürességet vagy hiányt érzünk, akkor elsősorban a saját felkészülésünk elégtelenségét kell lelepleznünk, de – sajnos – nem zárhatóak ki a külső, azaz objektív okok sem.

25. Az agykontroll csupa pozitív következményt ígér annak, aki gyakorolja. A hívők mégis „sátáni” dolognak bélyegzik és óva intenek tőle. Miért?

Az egyik legnagyobb gond vele, hogy totálisan énközpontúvá tesz, azaz az ember önmaga körül forog, mint egy bűgőcsiga. A másik az, hogy nagyon nehéz kontrollálni a belsőknből feltörő negatív erőket. Ezt már különböző kérdéseknél többször emlegettük, mert ez egy nagyon komoly veszély! A harmadik, hogy az ember önmagát teszi önmaga istenévé, azaz ő tud mindent és szinte mindenhatónak tekinti önmagát.

Az agykontroll egyik legnehezebb kérdése az, hogy ki vagy mi az, ami bennünk ellenőrizheti, azaz kontrollálhatja az agyunkat? Milyen erőket engedünk érvényesülni – esetleg akaratunk ellenére – a lényünkben? Megvan annak a veszélye, hogy a lényünk ismeretlen mélyéről – mint már többször említettük – nemkívánatos, romboló, negatív erőket szabadítunk fel, amelyeket majd nem lesz erőnk kordában tartani. De az agykontroll ellen a legsúlyosabb kifogás, hogy ne magunkban keressünk bizonytalan kontrollerőket saját magunk felett, hanem ezt engedjük át Istenünknek, akit gondviselő Istenként is hiszünk és vallunk, és akkor vagyunk igazán biztonságban, ha az Ő fennhatósága alá tartozik az életünk. Igéjét – benne szent rendjét, a parancsolatokat – azért adja, hogy az életünk egészséges mederben folyhasson, és ezek segítségével, tárgyilagos mértékegységgel ellenőrizhessük az életünket.

Erre a kérdésre nézve is igaz az apostoli (igei) tanács: *„mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg”* (1Thessz 5,21). Hasonlóképpen figyelmeztet az 1Jn 4,1kk is: *„Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy azok az Istentől valók-e, mert sok hamis próféta jött el a világba.”* Minden ilyen lelki vizsgálat mértékegysége az, hogy Krisztus Jézus felé fordítja-e a figyelmünket, vagy sem. Ha nem, akkor az antikrisztusi. Az agykontroll leegyszerűsített lényege valami nagy önuralom, ami a hétköznapi életben elengedhetetlen, de a keresztyén ember ezt az önuralmat Istentől kérje azáltal, hogy Isten uralmát engedi az életében érvényesülni. Mellékesen megemlíjtük azt a fontos igazságot is, hogy Jézus szerint a szívből származnak a gonosz gondolatok, és az embernek ezért a szívére kell ügyelnie elsősorban, ezért Isten uralkodjon a mi szívünkben (Mt 15,19; Mk 7,21). Nagyon tanulságos egy másik jelenet is, amikor Jézus az indulatos, gyilkolásra is kész tanítványait önmagukkal szembesítve óvatosságra inti: *„nem tudjátok, milyen lélek van bennetek”* (Lk 9,55). De Jézus tudta, ezért figyelmeztette a tanítványait és minket is: *Jézus „tudta, hogy mi lakik az emberben”* (Jn 2,25). Éppen ezért ne a saját agyunkban, lényünkben keressük az önuralom (kontroll) lehetőségét, hanem Isten szívünk és teljes lényünk feletti uralmában. Ám tisztában lehetünk vele, hogy életünk legnehezebb ügyeinek egyike ez, mert nagyon gyakori még hívők között is, hogy az istenhitnél nagyobb az önhittség.

26. Isten sose fog meghalni?

Már réges-régen túl vagyunk azon az irracionális ötleten, hogy „Isten halott”, amit egy XIX. századi német filozófus mondott ki a legnyomatékosabban. Az a baj, hogy sokan félreértették ezt az ötletet, mert ez eredetileg nem az élő, valóságos Istenre vonatkozott, hanem az abban a korban érvényes istenképre! Ha *Nietzsche* (német filozófus) elég következetes, akkor nem „Isten haláláról”, hanem a korszerűtlen, idejétmúlt, torz istenképek haláláról beszélt volna. A szomorú sorsú (élte vége felé elméje elborult) Nietzsche azonban még így sem örömmel, hanem nagy fájdalommal hirdette ki ezt a nagyon is kétes emberi eredményt: megöltük az Istent – tegyük hozzá a korrektség jegyében: de csak az emberi lelkekben! Teljesen legyen világos: amit meg lehetett ölni, és ez még elfogadható is lenne, az nem volt más, mint a hamis istenképek lerombolása, legyilkolása. Talán az akkori egyházak felelős képviselői, teológusai annyiban hibáztak, hogy ezt nem értették meg, és erre nem jöttek rá! Az élő Istenről nem lehet ilyet állítani negatív hittelként. Az ateizmusnak az a nagyon szegényes lényege, hogy csak a hamis istenképeket képes tagadni, de az élő és szent Istent sohasem. Ellene mondhat igéjének, elfordulhat a Szentírástól, megtagadhatja rendjét, szeretetét, de megölni ŐT senki sem képes. Ahogyan látni sem, ugyanúgy megölni sem. Az igazi, valós, élő és szent Isten tagadhatatlan. Mert Ő nem egyik tagadható tárgy ennek a földi világnak, hanem a mindenség Ura. Őhöz csak annyiban férünk hozzá, amennyiben itt, a földön megmutatja magát Jézus Krisztusban, és az Ő szent igéjében. Ahogyan megmutatja magát, azt meg lehet tagadni, de Istent valójában tagadni nem lehet, mert nem érünk fel és el Hozzá. Volt egy tanítvány, aki kérte Jézust, hogy mutassa meg neki Istent. Jézus ezt felelte: „*aki engem lát, látja az Atyát*” (Jn 14, 9). Tehát Istent megölni nem lehet, de kiölni az emberi lelkekből bizony lehet. Istent tagadni elméletileg lehet, de az „csak” az Ő felénk megnyilvánuló szeretetének a megtagadása, az Ő titokzatos valósága számunkra csak annyiban férhető hozzá, amennyit Ő megmutat magából.

Isten és a halál azért zárják ki egymást, mert a halál biológiai értelemben a fizikai funkciók leállása, így átmenet ebből a háromdimenziós, emberi valóságból az örök és szent Isten színe elé, és erre a drámai átmenetre csak az embernek van szüksége. Isten a lét teljességét magába öleli, nincs szüksége semmiféle átmenet-

re. A halál lényege a bibliai fogalma szerint elszakadás Istentől. Isten felfoghatatlanul több, még az általunk érzékelhető létnél is sokkal több. Ő a teljességek teljessége, a kimondhatatlan és örök, titokzatos valóság, aki mégis megmutatta magát számunkra, felfogóképességünkhöz igazítva a kinyilatkoztatást. A halál lényege pedig nem a megsemmisülés, mert a semmi létezni sem képes, Isten pedig a létezés teljessége. Csak az ember számára kikerülhetetlen és drámai valóság a halál, mint átmenet ebből a világból a Krisztus ítélőszéke elé (2Kor 5,10). Itt is érvényes az a szabály, hogy emberi szavaink és fogalmaink csak korlátozott mértékben képesek megragadni ezeket a mélységesen mély témákat.

A nagy paradoxon az, hogy Isten Jézus Krisztusban mégis megragadhatóvá, megölhetővé, megfeszíthetővé tette magát, hogy így mutassa fel felénk az Ő végtelen szeretetét, amit a feltámadásban igazolt a számunkra.

27. Hogyan létezett Ádám és Éva, ha megvannak az ősemberek csontjai, akikből mi fejlődtünk?

Egészen más a szellemi tartalma és üzenete az Ádámról és Éváról szóló teremtéstörténetnek, mint a névtelen ősemberek csontjainak. A bibliai teremtéstörténetet abból a szempontból érdemes megvizsgálni, hogy megértsük a számunkra oly fontos spirituális (szellemi) üzenetet a mi igazi eredetünkről és emberi méltóságunkról. Először is azt, hogy az embernek különleges rangja és méltósága van a teremtett világban annak ellenére is, hogy anyagi valóság értelmében valóban rokonok vagyunk az állatvilággal. De az anyagi valóság is Isten teremtett tulajdona. Kétségtelenül ugyanolyan anyagból vagyunk, mint az állatok, de ez Isten teremtői akarata, mert a matéria is az övé. Ám ennek ellenére mégis végtelen a különbség közöttünk, emberek és állatok között. Mert az állatok „perfekt” lények, azaz kész élőlények, az őstőneik irányítják őket. *N. Cusamus* (1401–1464) a kései középkor híres filozófusa mondta, hogy könnyű az állatoknak, mert állatok, és könnyű az angyaloknak, mert angyalok. Perfekt lények! Egyedül az embernek adott meg az a különleges képesség, hogy eldöntse, állat lesz-e vagy angyal? Tehát a bibliai teremtéstörténet lelki-szellemi üzenetét kellene megérteni, hogy mi az

ember méltósága, rangja, feladata ebben a teremtett világban! Ezt fejezi ki a híres definíció: az ember Isten képe (imago Dei). Mert Isten az embert a maga képére és hasonlatosságára teremtette, és ez nem alaktani kérdés, hanem spirituális, szellemi kérdés, ami az ember nemességére, méltóságára vonatkozik. Ha ezt jól értjük, akkor máris tudjuk, hogy mi lenne az ember feladata. (Modern biológusok is találják ezt a szellemi látást: pl. Wolfgang Kuhn: *Állat és angyal között*, Kairosz Kiadó, 2007)

Másrészt pedig teljesen más feladata van a tudománynak: keressen, kutasson, próbálja megérteni az anyagi, természeti valóságot. Minél többet tud meg róla, annál inkább rácsodálkozhat az ember a Teremtőre, az Alkotóra, aki ilyen csodálatos valóságot alkotott, mint az anyag. Ám csoda az a kérdés, hogyan szerveződhetett ez az anyag úgy, hogy élet lett belőle, majd értelmes, emberi élet. Azáltal, hogy kimondtuk a „fejlődés” szavát, fogalmát, még nem sokat mondtunk, ugyanis éppen ez a titok: ami az anyagban volt lehetőségként elrejtve, az valósulhatott meg, és lett belőle értelmes ember. De ezt a lehetőséget ki kezelte? Kitől van? S arra itt csak utalunk, hogy megfoghatatlanná vált az anyag fogalma is, amikor a fizikusok már kötött energiáról és rezgésről beszélnek. Mindez alázatra tanítson minket, és a Teremtő dicséretére.

A kutató találhatott ősemberi csontokat, amelyeket mindenféle módon és technikával lehet elemezni. Meg lehet állapítani az egykor élt ember korát, vagy még azt is, hogy mi volt a betegsége, és mibe halt bele. Vagy meglelhetik a tudósok az őssejtet. Ez egy tudományos kutatási terület. „Hogyan jött létre az élet, az ember?” – erre a kérdésre keresse is a tudomány a választ, és ezt jól teszi, de legyen alázatos, mert csak a hogyanat képes kutatni. Itt a bibliai kérdésfeltevés lényege: a „miért?” Mi okból? Mi célból van az ember? Mi volt ennek és annak az oka? Miért élünk? Miért vagyunk? Mi dolgozunk a világban? Erre a kérdésre a tudomány nem tud választ adni, akkor sem, ha az összes ősember összes csontját megleli is. Mert az ember méltóságára a válasz nem a csontokból szűrhető le, hanem attól kérhető el, aki az embert teremtette.

A Szentírás a lelki-szellemi valóságot tárja eléink. Szemben a tudománnyal, nem a hogyanat keresi, hanem a miértet. Azt, hogy mi az ember létének az értelme? Nem az a kérdés, hogy mi volt az ok, hanem az, hogy KI volt mindennek az okozója és mi célból!? A bibliai teremtéstörténet a dolgok értelmét, célját mutatja fel.

Azt pedig az határozza meg, AKI mindezt létrehozta. Tehát: miért? Azaz: mi célból? És KI?

Mindezt lehet tagadni, de a tagadás szelleme csak emberi hitre épít, és ezzel átlépi a saját határát. A Szentírásra építő állítás pedig az Isten Lelkétől, ajándéku kapott hitre (ezért bizonyosság) épít.

28. Miért éppen a kereszthalál által lettünk megváltva?

Jézus kereszthalálának van egy egyszerű történelmi oka is. Az akkori világbirodalom, Róma egyik rettenetes és brutális kivégzési módszere a keresztre feszítés volt, de ismert volt a parancsra történő öngyilkosság is, s ha arra valaki nem lett volna hajlandó vagy képes, akkor az arra kijelölt korabeli kommandó hozzásegítette. Megölték az illetőt. A méreggel való gyilkolás elsősorban az intrikák keserű étele vagy itala volt. Ezeket a módszereket főként – minő figyelmesség – tapintatból gyakorolták, de a megzabolázandó népek elrettentése érdekében szívesen gyakorolták a borzalmas és látványos keresztre feszítést. Ennek a kivégzési módszernek a több napig tartó látványa széles néptömegekben halálfélelmet váltott ki. Borzalmas hatása volt a kereszten haldoklók sokszor több napon keresztüli haláltusája látványának. A keresztre feszítés a római birodalom iszonyatos és félelmet keltő „nevelő eszköze” volt, amit azonban csak és kizárólag az elvetemült bűnözőkkel (pl. rabszolgázádók) szemben alkalmaztak.

Izraelben a megkövezés volt a kivégzési gyakorlat, amennyiben maguk a zsidó államférfiak és vallási vezetők hozhattak ítéletet és gyakorolhatták a halálbüntetést, szintén sokak elrettentésére. A mózesi törvények gyűjteménye bizonyos esetekre megkövezést ír elő. Jézus korában Izrael római fennhatóság alatt állt, így következett be Jézus esetében keresztre feszítés. Bár az akkori zsidó vallási és állami vezetők ítélték halálra Jézust, de római módon végezték ki. Jézus kereszthalálának ez a történelmi oka.

De Jézus keresztre feszítésének drámai eseményében Isten felénk forduló szeretetét kell felfedeznünk. A kereszthalál kegyetlen kínhalál. Megrázó orvosi leírások születtek már arról, milyen szörnyű volt ez a halálnem, szögeken függve,

lassan, fulladozva kiszenvedni. (Emlékezzünk Mel Gibson *Passió* című nagy erejű filmjére!) Nem győzzük hangsúlyozni, borzalmas halálnem volt.

Miért kellett Jézusnak ilyen borzalmas kínhalált halnia? Ez is megközelíthető történelmi magyarázattal. Ennek érdekében össze kellene vetnünk Jézus és az akkori főpapok, papok, írástudók, farizeusok gondolkodásmódját Istenről, emberről (férfiről és nőről), bűnről, bűjtről, sabbatról, megbocsátásról, ítéletről, megváltásról, törvényről, irgalomról és kegyelemről, azaz mindenről. Bármelyik tételt emeljük ki, Jézus és az akkori vallási vezetők között végtelen szellemi különbség volt, és Jézus sem rejtette véka alá a véleményét az akkori farizeusokról, vallási kortársairól. Úgy is mondható, hogy kibékíthetetlen ellentét volt Jézus és az akkori vezetőség között. A Jézussal szembeni gyilkos indulatot az magyarázza, hogy lénye, gondolkodásmódja teljes egészében kritikát gyakorolt velük szemben. Emberi értelemben a hatalom képviselőinek lépniük kellett, mert jobb, ha Jézus hal meg, mint hogy mindent – hatalmat, vagyont – elveszítsenek. Kajafás igazi politikai egyéniség, amikor így érvel: *„Azt sem veszítetek fontolóra: jobb nektek, hogy egyetlen ember haljon meg a népért, semhogy az egész nép elveszzen”* (Jn 11,50).

Ahogy Jézus beszélt Istenről és Istennel, az megengedhetetlen volt vallási hatalom képviselői számára. Az „abba” (atyácska, apuci) nevet, kifejezést mára már mi is szent csengésűvé tettük, de akkor az utcán szaladgáló kisgyerekek így, ezzel a névvel kiabáltak – ha mertek – az apjuk felé. A másik elítélendő képtelenség az volt akkori vezetők számára, hogy Jézus bűnöket bocsátott meg, például a meggyógyított betegek esetében. Jézusnak ezt a tettét „istenkáromlásnak” nevezték a farizeusok, és ez főbenjáró és fejesztéssel járó, halálos bűn a szemükben (Mt 9,2). Ez a másik történelmi oka Jézus kereszthalálnak.

De miért engedte Isten, hogy a Fiát megfeszítsék? Erre a világos válasz a Jn 3,16: *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő Egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”* Nem lett volna egyszerűbb megoldás? Nem jöhetett volna egy angyal a jó hírrel? Nem lehetett volna „olcsóbban”? De lehetett volna! Ám Isten ezt a drámaian fájdalmas módszert választotta. Mert így akarta a szívünkre helyezni az Ő szeretetét. Nemcsak, hogy szeretetből megteremtette ezt a világot és benne ezt az embervilágot, hanem az ellene fellázadó embert szeretettel vissza is akarja hódítani. „Ember” – így szól Isten hozzád – „ember, szeretlek, és íme, kiteszem a szívemet érted a golgotai keresztre.” Miért így? Van egy

ősi, lelki törvény: a szeretet és a szenvedés meghatározó módon arányosak egymással. Minél inkább szeretek valamit és valakit, annál inkább hajlandó vagyok érte áldozatot vállalni. A tiszta szeretet képes az igazi, áldozatot vállaló szenvedésre. És a vállalt szenvedés igazolja vagy demonstrálja a szeretetet. Minél jobban szeretek valakit (valamit), annál inkább hajlandó vagyok érte áldozatot vállalni. Isten úgy szeretett minket, hogy Egyszülött Fiát adta. Félelmetes lelki zsákutca, ha ez nem tisztul ki az ember számára. Krisztus azért vállalta a keresztet, hogy felmutassa felénk az Ő szenvedésein keresztül, hogy mennyire nagy szeretettel van irántunk az Isten (1Jn 4,7).

Nagyon fontos: a mennyei Atya és a Fiú nagypénteken sem választhatók el egymástól. Ez a köztük levő szent egység okozza, hogy az Atya is szenved a Fiú kereszthalálában – értünk. Mert ilyen hatalmas az Isten szeretete irántunk. Ennek magyarázata: „mert Isten szeretet” (1Jn 4,8).

Ezt a szeretetet fejezi ki a tékozló fiúk példázata (Lk 15). Az egyik fiú kikéri a vagyonát az atyától, és elfordul tőle, a másik otthon maradván él a sértődött életét. A kisebbik fiú vagyona elfogy, mert a tékozló élet vége ez. A példázat nagy pillanata, amikor ez a fiú – már a disznók mellett kanászként – magába szállva meghozza a döntést, hogy visszatér (megtér) az Atyához és bocsánatot kér tőle. S a hazafelé tartó fiúnak az apa elébe szalad, megöleli, megcsókolja, új ruhával ajándékozza meg, és ünneplésre kerül sor frissen vágott borjú húsával, mert nagy az öröm a mennyben egy elveszett gyermek megtérése miatt.

A másik fiú nagyon megsértődik, hogy az apa ilyen nagyvonalú ezzel a csélcsap öccsével szemben, be sem akar menni az atyai házba, ekkor ő fordul el az apától. S mit tesz az apa? Elébe szaladt a csélcsapnak, most pedig kijön a házból a másik után, kérleli őt, hogy ne elforduljon, hanem forduljon oda az apához és a testvéréhez. Lényegében mit mond Jézus? Hogy ilyen az Isten, mint ez az apa! Egyikünknek szalad elébe és megöleli, a másiknak megy utána és kérleli! Mert az Isten (menteni akaró) szeretetet! S ezt a szeretetet a kereszten mutatja fel. De azt is mondhatom, volt, hogy elém szaladt az Isten és szívére ölelt, és volt, hogy utánam jött, és tapintatosan kérlelt. Okos dolog-e erre nemet mondani?

Ezt nem lehet nem megszívelelni!

29. **Komoly ellenségeskedés volt a vallás és a tudomány között. Ennek történelmi bizonyítékai az inkvizíció máglyái, Galilei sorsa és Giordano Bruno halála. Van-e ma ellentét a vallás és a tudomány között?**

Nagyon óvatosan kell bánnunk az ilyen történelminek feltűnő istenellenes vagy egyházellenes érvekkel, mert a valóság ennél sokkal bonyolultabb, és egyszerűbb is. Különféle jeles történészek alaposan kutatták mind Galilei sorsát, mind Giordano Bruno esetét, és történelmi tény, hogy tragikus máglyahalálát nem az egyházi grémium tudomány elleni harca okozta.

Sajnálatos és elítélendő az, ami az említett történelmi személyekkel megesett, és ilyesminek nem szabad soha többé megismétlődnie a keresztyénség keretein belül, de ebből nem a tudomány és a vallás ellentéte következik, csupán egy-egy kor éretlensége és értetlensége, még a nem megvilágosodott lelki-szellemi helyzete kiemelkedő szellemiségű tudósokkal szemben. Az említett két tudóssal nem az egyház egésze szállt szembe, hanem egy hatalmi érdekcsoport.

Ezért lehetnek ma is hívő tudósok, és természetesen nem hívők is. A vallás szemszögéből nézve az ellentét a hit és hitetlenség, a tudomány szemszögéből látva a tudás és a tudatlanság között van. Klasszikus mondás, hogy a tudomány ismeretet ad, a vallás (az élő hit) lelkiismeretet.

Mind a hit, mind az értelem egy-egy tipikus világ- és létmegközelítési módozat. A hit módszere a kitárulkozás és befogadás, az értelemé a logika szabályai. Az előbbinek a lényege a bizalom és ráhagyatkozás (Istenre), az utóbbié a következtetés. S az sincs kizárva, hogy mind a kettő – hit és értelem – hasonló eredményekre jut. Sok modern tudóst lehetne idézni, akik ezen a véleményen voltak és vannak (például a kvantumfizika atyja, M. Planck, vagy később W. Heisenberg, de sokan mások is).

A kifejezetten emberi harcokat ne keverjük össze az elvi síkok közti különbözőséggel! A tudomány a dolgok okát igyekszik kikutatni, a vallás a dolgok értelmére, rendeltetésére, céljára irányítja a figyelmünket. A tudomány az élet keletkezését kutatja (még mindig), a hittudomány, a teológia az élet értelmére, azaz a legvégső céljára (az üdvösségre) igyekszik rámutatni, és indítást akar adni, hogy az életünket ne vaktában „múlassuk”, hanem ennek az örök célnak rendeljük alá.

30. Igaz-e, hogy fogynak a keresztyének az egész világon? Igaz-e, hogy csökken a vallásosság, növekszik az egyháztól való elfordulás? Vallástalan korszak elé nézünk?

Van, ahol növekszik, van, ahol csökken. De tegyük különbséget a keresztyénség és a vallások között, és akkor azt lehet mondani, hogy a keresztyénség bizonyos területeken növekedett az elmúlt évszázadban, bizonyos helyeken csökkent. Viszont a vallásosság (a nagy világvallások létszáma a keresztyénségen kívül) sehol nem csökkent, sőt erőteljesen növekedett, legfeljebb egy minőségi kérdés vethető fel (pl. a babonáság erősödése ott, ahol a magas szintű vallásosság csökkent).

Globálisan nem csökken a keresztyének száma sem, hiszen Ázsiában, Afrikában hatalmas ébredések voltak és vannak, Dél-Amerikában is abszolút többségben van a keresztyének száma, és az USA jellemzője is a keresztyén többség. Európára lehet azt mondani, hogy csökkent a keresztyének száma, de ez sem egyértelmű. Közismert a lengyelek, olaszok katolicizmusa, a románok és szerbek ortodox hűsége.

Teljesen elhibázott, hogy sokszor még a szószékekről is szomorkodó sopánkodást lehet hallani, hogy tragikusan fogyunk mi, keresztyének, holott ez legfeljebb a mi közvetlen környezetünkre vonatkozik, és nem a nagyvilágra.

Vallástalan korszak soha nem lesz, mert az emberi léleknek van egy olyan képessége és adottsága, amit nem tud magából teljesen kiirtani: az emberi lélek transzcendáló képessége és szinte kényszere. A transzcendálás azt jelenti, hogy az ember mindig többet akar annál, ami éppen van, és szeretné önmagát felülről is látni. Az ember reflexszerűen fordul a magasabb rendű szellemi valóság felé, s sokszor tudatlanul is „valakihez” fohászodik, aminek a legprimitívebb megnyilvánulási jelensége például váratlanul, súlyos betegség esetében a „jaj, Istenem” fordulat. Ez természetesen csak embrionális lelki jelenség, de jelzi az emberi lélek igényét, hogy önmagából kilépve magasabb fórumon keresse a segítséget.

Ám ennél egy sokkal fontosabb tétel: nem mennyiségi kérdésről kellene beszélnünk, hanem a minőségről. Azok létszámát, akik valóban követik az úr Jézust, csak az Úristen tudja. A keresztyénség életképességének kérdése soha nem a létszámában volt, hanem Jézus tanítványainak elkötelezettségében, hűségében, következetességében.

A legújabb – 2011-es – népszámlálás eredménye vallási, egyházi szempontból csak egy fájdalmas tény és egy csodálatos lehetőséget tárt fel. Fájdalmas, szomorú, hogy fogyott a keresztyének létszáma hazánkban, de nem az istentagadóké nőtt, hanem azoké, akik nem tudnak a hit dolgaiban eligazodni, ezért nem adtak értelmes, egyértelmű választ a kérdésre, hogy melyik felekezethez, valláshoz tartozónak érzik magukat. Ez hát a hívő ember szent küldetése: Jézus parancsa szerint megkeresni és megtalálni az eltévelyedetteket, akik elveszítették lelki tájékozódási képességüket, és tehetetlenül zuhannak a mulandóság szakadékába. Lelkük mélyén ott a vágy, hogy megmentőre találjanak!

31. Mit jelent az, hogy gyakorló keresztyén? Templomba járást?

Nem külső szabályoktól függ a gyakorló keresztyén ember magatartása, hanem a szív (lélek, bensőnk) elkötelezettségétől. Mi az, amiről úgy véljük (hisszük), hogy az életünk megoldása? Vagy ki az, akitől segítséget kérhetünk életünk bármilyen helyzetében?

Van, aki abban hisz, hogy pénzzel mindent meg lehet oldani, és bizonyos hátrág ilyen tapasztalatokat gyűjthet magának. De eljön a halál pillanata, és a pénzünk tehetetlen. Van, aki abban hisz, hogy a kapcsolatrendszere mindenható, de ebben az esetben még gyorsabban derül ki, hogy tévedésben él, és csalódní fog. Van, aki önmagában (képességeiben) hisz, és önimádóvá válik (nárcisztikus), ennek zsákutcája gyorsan kiderül. Sokféle változatot sorolhatnánk még, amelyekről az ember azt hiszi (véli), hogy életének a megoldása.

Ezért a számunkra döntő dolog – és ez kegyelmi állapot – felismerni a Gondviselő és Megváltó Isten szeretetét, és ebben az esetben mindig keresni fogjuk az alkalmakat, hogy Tőle útmutatást, erősítést, felszabadítást, világosságot, támaszt kapjunk életünk felelős továbbélése érdekében. Az alkalmak számosak, kezdve a magánimáktól, csendes bibliaolvasástól az egyház gyülekezetekben megjelenő nyilvános életéig. Ha felismerem és megtapasztalom, hogy életem Isten kezében van jó helyen, akkor mindig keresni fogom a Vele való kapcsolatot. S egyszer csak rádöbbenek, nem is kell nagyon keresni, mert minden pillanatban Vele találko-

zunk, csak a Szentlélek nyissa meg a szívünket ennek meglátására. Pál apostol a filozófusok fővárosában mondja ki egyik legfontosabb lételméleti tételét: Istenben „*élünk, mozgunk és vagyunk*” (ApCsel 17,28). Mint hálnak a víz, nekünk Isten láthatatlan valósága a létezésünk „természetes” közege akkor is, ha nem tudjuk, vagy nem akarunk erről tudni.

Megtapasztalva Isten kegyelmes szeretetét, gondviselését, és felismerve Őt mint létünk természetes közegét minden erőlködés nélkül gyakorló keresztyénekké válunk, mert mint a szomjas vagy az éhes ember, keresni fogjuk az élő víz és az élet kenyérének alkalmait.

32. Mit tegyek?

„Szeress és tégy, amit akarsz!” – Augustinus híres mondása ez, és segítségével hívő életünk legfontosabb feladatára hívjuk fel a figyelmet. Az istenkeresés áldott tevékenysége lassan, fokozatosan átmegy az emberkeresés foglalatosságába. A szó tág értelmében az Istennel való találkozásunk az életünk kiteljesedéséhez segít hozzá, és azt is felismerjük, hogy Isten szeretetét valakin keresztül, valakik segítségével volt módunk megtapasztalni. Rádöbbenünk, hogy létünk nem elszigetelt valóság, hanem akkor boldog és örömteli, ha összhangban élünk másokkal. S ennek az összhangnak a megteremtése hívő életünk feladata. Nyitottság, figyelmeség, tapintat, segítőkészség. Mint istenkereső megtapasztalom, hogy megtalált engem az Isten, és a szívemmel megértem, hogy mások felé kell fordulnom azzal a szeretettel, amit Jézusnál látunk, tapasztalunk. Rádöbbenünk, hogy nemcsak nem vagyunk egyedül ebben a világban, hanem közösséghez is tartozunk. Első a családi közösség, vannak különböző méretű és mélységű társadalmi közösségek, de ezután következhet egy egészen különleges közösség, amelyet a Krisztusban hívők együttese alkot, és – hittel valljuk, hogy – a Szentlélek műve.

A Krisztusba vetett hitű emberek közösséget találnak egymással hit által, és ebben a közösségben (Krisztus teste) mindenki megtalálhatja a maga feladatát befelé és kifelé egyaránt. Ez a közösség a hirdetett ige és a szentségek körül éli az életét. A hirdetett ige a Lélek eszközeként elvégzi a maga feladatát az életünk-

ben, a szentségek pedig a közvetlen valóságukban hatnak ránk. S ez a közösség, az anyaszentegyház, a gyülekezeti közösségek valóságában jelenik meg ebben a világban.

Közben egyre inkább szembesülnünk kell azzal is, hogy minél világosabbá kell, hogy legyen a hitünk tartalma. Nem elég „csak” hinni, mert akkor vagy a rajongás vagy az elhalás, a kiüresedés veszélye fenyeget. Fontos, hogy egyre tisztábbá kell tennünk a magunk számára, hogy Kiben hiszünk és mit hiszünk. Pál apostol gyakran figyelmeztette az övéit, hogy „növekedjetek”! Növekedjünk a szeretetben (Ef 4,15), növekedjünk az Isten ismeretében (Kol 1,10). Péter apostol pedig arra biztat, hogy növekedjünk az üdvösségre (1Pt 2,2) és növekedjünk a kegyelemben (2 Pt 3,18).

Az már egy különös kegyelmi állapot, amikor valakit megszólít az Úr Jézus, és követésére hív el azzal a szent feladattal kiegészítve, hogy a megérintett és elhívott ember maga is az Úr Jézus hirdetője legyen.

Soli Deo Gloria!

Ribár János, Isten alázatos szolgája, akinek a legfontosabb élettapasztalata a bűnbocsánat átélése.

Szeged, 2012/2013.

AJÁNLOTT IRODALOM

1. *Biblia magyarázó jegyzetekkel*, új fordítás, Kálvin Kiadó, Budapest, 1990.
2. *Magyarázatos Károli Biblia*, Veritas Műhely, Budapest, 2002.
3. DÖBRENTEI Ildikó, *Beszélgetek az Úrral – 21. századi imák*, Ekhó Kiadó, Luther Kiadó, Szent Gellért Kiadó, Budapest, 2012.
4. GYÖKÖSSY Endre, *Életápolás*, Szent Gellért Kiadó, Budapest, 1991.
5. GYÖKÖSSY Endre, *Magunkról magunknak*, Református Zsinati Iroda, Budapest, 1984.
6. KELLER, Timothy, *Hit és kételkedés, Meggyőző érvek Isten mellett*, Harmat–Koinónia Kiadó, Budapest–Kolozsvar, 2012.
7. KLEIN, Christoph, *Fény az út végén*, Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1995.
8. KUHN, Wolfgang, *Állat és angyal között*, Kairosz Kiadó, Budapest, 2007.
9. McGRATH, Alister E., *Az ateizmus alkonya, A hitelenség térhódítása és hanyatlása a modern világban*, Szent István Társulat, Budapest, 2008.
10. McGRATH, Alister E., *Bevezetés a keresztény teológiába*, Osiris Kiadó, Budapest, 1995.
11. PÁLHEGYI Ferenc, dr., *Életünk iránytűje*, Éjféli Kiáltás Misszió, Budapest, 1999.
12. STROBEL, Lee, *A Jézus dosszié, Egy oknyomozó újságíró interjúi a történelem legnagyobb rejtélye körül*, Harmat Kiadó, Budapest, 2005.
13. SZABÓ Lajos (szerk.), *Merítés – meditációk és imádságok fiataloknak*, Luther Kiadó, Budapest, 2012.
14. SZALAI András, *Más Jézus, más lélek, más evangélium, Határkeresés a keresztény és az annak tűnő felekezetek között*, Harmat Kiadó–Apológia Kutatóközpont, Budapest, 2011.
15. VARGA Gyöngyi, *Remény s ég*, Luther Kiadó, Budapest, (2. kiadás) 2013.
16. VERNON, Mark, *Nagy kérdések – Isten*, Geographia Kiadó, Budapest, 2013.
17. VOIGT, Gottfried, *Bevezetés az egyház tanításába*, <http://www.lutheran.hu/konyvek/voigt/voigt00.htm>

RIBÁR JÁNOS NÉVJEGYE

Csanádapácán született 1947. március 27-én. Orosházán érettségizett, majd 1966 őszétől az Evangélikus Teológiai Akadémia hallgatója.

1971-től segédlelkész Szegeden, 1973-ban eisenachi diák, majd Budapesten pesterzsébeti segédlelkész. Első önálló szolgálati helye 1975-től Cegléd. Érdeklődése a tanatológia (haláltudomány) felé fordult, kiemelt témája a súlyos betegek és gyászolók lelkigondozása. 1983 októberétől szegedi lelkész.

1984–85-ben Tübingenben folytatta teológiai tanulmányait, 1990–91-ben Erlangenben töltött el egy szemesztert. 1993. november 28-ától orosházi lelkész, majd 1995-től esperes. Orosházán fontos ügye az egyházi iskola. Volt városi képviselő is, és a Békés megyei bizottság tagja.

Három gyermek édesapja.

Az *Evangélikus Élet*ben gyakran írt vasárnapi igét, a *Lelkipásztor* folyóiratnak igehirdetési előkészítőt. Írásai egy részét 2007-ben kiadta a gyülekezet és a püspöki hivatal. Gyakran vendégelőadó világi és egyházi fórumokon, főleg tanatológiai témában.

2009-ben Orosháza Városért kitüntetésben részesült, nyugdíjba vonulása esztendőjében, 2012-ben megkapta a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt állami kitüntetést, az Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének elnöksége pedig Ordass Lajos-díjjal ajándékozta meg. Nyugdíjba vonult, de nem tétlen, mert „az elhívást nem lehet nyugdíjazni”. Szegedre költözött, ahol kisegítőként igehirdető és lelkigondozó is. Teológiai tanulmányait folytatja, mert vallomása szerint „Isten dolgaival foglalkozni a legcsodálatosabb élmény”.

elektronikus postacíme: jribar@lutheran.hu

SZEMÉLYES VALLOMÁS: MEGSZÓLALÓ IGÉK MENTÉN HALADT AZ ÉLETEM

Nem sokkal az érettségi (1965) előtt kezdtem el a Szentírást olvasni. Ifjúkori szellemi keresgélésem közben egyszer csak szembesültem Péter apostol kijelentésével: „*Uram, kihez mennénk?*” (Jn 6,60–69). A történet arról szól, hogy Jézust sokan elhagyják, és tanítványaitól azt kérdi, hogy ők is el akarnak-e tőle fordulni. Péter „visszakérdezése” megérintette a szívemet. 1966-ban reménységgel kezdtem meg teológiai tanulmányaimat.

1971. július 4. a lelkésszé avatásom napja. Az előtte való éjszaka súlyos kétségekkel küzdöttem bűneim, esendőségem és méltatlanságom miatt. Az Útmutatóban arra az időszakra időzített igéken keresztül megszólítást kaptam. Először a lelkésszé avatás előtti éjjel *Az apostolok cselekedetei* 18,9–10 ragyogott fel előttem: „*Ne félj, hanem szólj, és ne hallgass: mert én veled vagyok.*” Másnap a 25. zsoltár kegyelmet kérő igéje után pedig a Lk 7,48-ban így szólt Jézus: „*Megbocsáttattak a te bűneid.*” Életem egyik legnagyobb élménye a bűnbocsánat valósága. Különösen azután, amikor felfedeztem, hogy a Szentírás Isten által választott főszereplői között a legtöbb bűnösök voltak (Mózes, Dávid, Péter, Pál).

Szolgálatomat meghatározó élmény volt, amikor megértettem a „tékozló fiúk” példázatából (Lk 15,11–32), hogy olyan Istenünk van, mint ez az atya: olykor elénk szalad, szívére ölel, máskor utánunk jön és kérlel. Ez a végtelen, menteni akaró szeretet és ennek a golgotai kereszten kicsúcsosodó csodálatos látványa lenyűgözött.

Esperessé választásom idején (1995) így szólalt meg a számomra Jézus szava: „*Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak*” (Jn 15,16). Lelkipásztori, ige-hirdetői szolgálatom tartalmát mindig az a jelenet határozta meg, amit *Az apostolok cselekedeteinek* 13. fejezetében olvasunk: Pál és kísérei megérkeznek a pizidiai Antiókhíába, ahol szombat lévén részt vettek a zsinagógai istentiszteleten. A zsi-

nagóga előljároi ezt üzenték nekik: „*Aryámfai, férfiak, ha van valami buzdító szavatok a néphez, szóljatok*” (ApCsel 13,15). Lelkészi szolgálatom alapállása: a buzdító szó!

Most, nyugdíjas koromban, a mulandóság realitását még inkább átélve, a sok-sok biztató szent ige között talán a legfontosabb számomra: „*Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben és higgyetek énbennem. Az én Aryám házában sok hajlék van; ha nem így volna, vajon mondtam volna-e nektek, hogy elmegyek helyet készíteni a számotokra?*” (Jn 14,1–2)

Amíg Isten erőt ad és engedi, munkálkodni szeretnék az Ő fennhatósága alatt.

R. J.

Az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió és a Magyarországi Evangélikus Egyház missziói bizottsága gondozásában megjelent kiadványok:

Emlékezünk a régiokról – Scholz László visszaemlékezése életútjára,
Budapest, 2005

Épüljetek! – evangélikus gyülekezet a gyakorlatban, Budapest, 2012

Missziói szórólapok 29 témában

Híd evangélikus missziói magazin

Ajánló az Evangélikus Rádiómisszió kiadásában megjelent CD-lemezekből:

Énekes-zene anyagok

Szeretetedről éneklek – instrumentális zene az evangélikus énekeskönyv
legismertebb énekeiből

Énekem az Úr! – evangéliumi énekek hangszeres feldolgozásban

Evangélikus énekeskönyvi énekek – a Fóti Kántorképző Intézet és a nagytarcsai evan-
gélikus gyülekezet kórusának előadásában (ötrészes sorozat)

Lázár Attila: *Térden ülve* – Dalok az életről

Gyűjts tüzet a szívémben!

Evangélikus énekszerzők – dalok saját előadásban

Új ének – ifjúsági énekek

Mindennap Jézussal – gyermekénekek

Próza, vers, igehirdetés

Babits Mihály *Jónás könyve* Bánffy György előadásában

Ne félj! – keresztyén költők versei Badin Ádám előadásában

Vigasztalásul – Reményik Sándor versei Káli-Horváth Kálmán előadásában

Missziói percek – a Kossuth Rádió Evangélikus Félórájában elhangzott

jegyzetek, beszélgetések

Egy életen át Istennel – Dávid – Szeverényi János evangelizációja Pasaréten

Matt – segítő percek gyászolóknak

Örömmel, békén hadd megyek... – kórus- és orgonaművek a Pesthidegkúti

Evangélikus Kórus közreműködésével

„A hit hallásból van...” – archív hangfelvételek

1. „*Tulajdonítottatik*” – Zászkaliczy Pál főtí lelkész igehirdetése

2. *Útravaló* – Ordass Lajos püspök áhítatai

3. *A hit szolgálatában* – Csepregi Zsuzsanna és Csepregi Béla evangélikus lelkészek igehirdetése

4. „*Íme, az ember!*” – Tűrőczy Zoltán püspök igehirdetése

5. *Jöjjetek hozzám!* – Sréter Ferenc igehirdetése (mp3 formátumban)

6. *Az örálló szolgálata* – Kiss János és Balikó Zoltán lelkészek igehirdetése

7. „*Ne félj, mert megváltottalak...*” – Danhauser László és Nagybockai

Vilmos lelkészek igehirdetése

8. *A kegyelem trónusánál* – Ferenczy Zoltán és Győri János lelkészek

igehirdetése

Életem verseim tükrében – Túrmezei Erzsébet a lucfalvai evangélikus gyülekezetben elhangzott előadásai

Az ÉLŐ VÍZ füzetek korábbi kötetei:

1. *Akarsz-e meggyógyulni?* – Segítség alkoholbetegeknek, Budapest, 2007
2. *EvÉlet – Lelki segély* – A lekipásztor válaszol, Budapest, 2008
3. *Iránytű* – 28 téma keresztyén szemszögből, Budapest, 2008
4. *„Vak voltam, most látok...”* – Evangélikusok vallomásai, Budapest, 2009
5. Philip A. Clarke: *Jézus a Tescóban*; Szeverényi János: *Megtérsz vagy meghalsz és egyéb írások*, Budapest, 2009
6. *Nagyobb a szívünknel* – Szeverényi János igehirdetései, Budapest, 2013

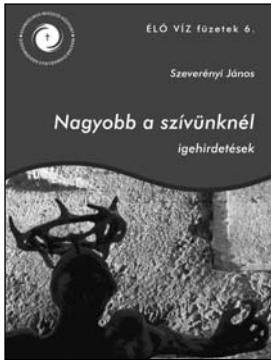
A kiadványok megrendelhetők az Evangélikus Missziói Központ címén:

1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Tel./fax: 06 1 400 30 57, e-mail: evmis@lutheran.hu

A kiadványok teljes listája megtalálható az interneten:

<http://misszio.lutheran.hu>

**Az Evangélikus Belmissziói
Baráti Egyesület (EBBE)
gondozásában megjelent kiadványok:**

- Hitből hitbe* Válogatás az egykori **Belmissziói Munkaprogram** füzeteiből (1924–1948), Budapest, 2003
- Hitünk titkai* Teológia – Luther nyomán – mindenkinek, Budapest, 2005
- Igazság és kiengesztelődés*
Az egyházi közelmúlt feldolgozásának teológiai, történeti, etikai és gyakorlati kérdései, Budapest, 2006
- Hitből hitbe* **Isten megpróbált emberei.** Belmissziói segédanyag az EBBE 2006 tavaszi üléseinek bibliatanulmányai alapján, Budapest, 2007
- „Serkenj fel, aki aluszol!”*
A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században, Budapest, 2010 (A Hermeneutikai Kutatóközponttal közösen)
- Tájélot 1.* EBBE-Hírlevél – 2002. ős I. évf. 1. szám
Tájélot 2. EBBE-Hírlevél – 2003. ős II. évf. 1. szám
Tájélot 3. EBBE-Hírlevél – 2005. ős III. évf. 1. szám
Tájélot 4. EBBE-Hírlevél – 2009. ős IV. évf. 1. szám

Megtekinthetők az egyesület honlapján:
<http://ebbe.lutheran.hu>

EBBE csendesnapok felvételeit tartalmazó CD-lemezek:

Őszintén Isten előtt

Dr. Korányi András, Szeverényi János, Durkó Albert
és Lindákné János Zsuzsa szolgálatai
(dupla CD, műanyag tasakban)

Gyógyulást a házasságnak

Győri János Sámuel igehirdetése
és Dr. Pálhegyi Ferenc pszichológus előadása
(műanyag tasakban)

A kiadványok megrendelhetőek:

Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület – EBBE

Cím: 1085 Budapest, Üllői u. 24.

Postacím (Dr. Garádi Péter leveleivel):

2051 Biatorbágy, Zsigmond király u. 17.

E-mail: ebbe@lutheran.hu

<http://ebbe.lutheran.hu>

Balogh Tibor: A rendszert összességében látni